

Opsamlende notat:

**Forslag til
pejlemærker og indsatsområder**

Unge ramt af hjemløshed

Februar 2015

Udarbejdet for

Indhold

Indledning	3
Resume	5
Unge skal høres	7
Billige, fleksible og varierede boliger.....	14
Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte	22
Job og uddannelse	31
Hjælp til økonomi	36
Ungefællesskaber, venskaber og netværk	39
Den brede forebyggelse	41
Unge under radaren	44
Bilag 1: Overblik over Unge-, Forsker- og Ekspertpanel samt Heldagsworkshop	47

Indledning

På vegne af Realdania, Bikubenfonden, Helsefonden og Københavns Kommune har SPUK i perioden oktober 2014 til februar 2015 gennemført en *Foranalyse vedr. Indsatser ift. unge med hjemløseproblematikker*.

Foranalysen har til formål at analysere og afdække muligheder og behov for en større fælles indsats på området for hjemløshed blandt unge.

De sidste års hjemløsetællinger har nemlig vist, at hjemløshed blandt unge er et stigende problem i Danmark. Antallet af unge, ramt af hjemløshed, blev i uge 6, 2013 opgjort til 1.138 personer. I uge 6 i 2009 var antallet 633 unge. Hjemløshed blandt unge er oftest et komplekst problem, der ikke har én simpel løsning eller kan løses af én instans alene. Når den stigende hjemløshed blandt unge skal begrænses, forebygges og helst helt undgås, er det derfor nødvendigt, at flere sektorer og organisationer (offentlige, private og NGO'ere) systematisk samarbejder om fælles indsatser ud fra klart definerede mål og med kontinuerlig opfølgning.

Foranalysen er baseret på flere dele:

1. **Indsamling og analyse af eksisterende viden omkring hjemløshed blandt unge** i Danmark samt internationale erfaringer, herunder afdække behov for yderligere viden, se resultat af research i *Review vedr. indsatser ift. unge med hjemløse problematikker*, dec. 2014
2. **Interessentanalyse** gennem afholdelse af møder med **Ungepanel, Forskerpanel og Ekspertpanel**, nov. 2014, mhp. at erfaringsudveksle og få de første bud på, hvad der skal til for at forebygge og afhjælpe hjemløshed, herunder også at få input til udvælgelse af deltagere til Heldagsworkshop,
3. Afholdelse af **Heldagsworkshop** d. 20. jan. 2015, mhp. at få afdækket de vigtigste og mest presserende behov og indsatser for unge i risiko for eller ramt af hjemløshed. På Heldagsworkshoppen deltog 12 unge, der alle har oplevet hjemløshed på nært hold, ca. 40 repræsentanter for sociale ungeindsatser, kriminalforsorg, UU- og job-centre, frivillige organisationer og foreninger, kommunale myndigheder, ministerier, styrelser, boligselskaber, forskning og erhvervsliv samt 12 repræsentanter fra fondene. (Se Bilag 1)

Foranalysen er udarbejdet med udgangspunkt i følgende definition af målgruppen:

Unge i alderen 16-24 år, der:

- pt. er *ramt af hjemløshed*, dvs. unge, der aktuelt bor på gaden, på herberg eller midlertidigt hos venner og bekendte (sofasurfer), jf. definition i *Hjemløshed i Danmark, 2013*, udarbejdet af SFI,
- er i *alvorlig risiko* for at komme ud i hjemløshed qua deres aktuelle boligsituation, dvs. *unge i overgange* fra institutionaliserede boligformer / anbringelser uden for hjemmet,
- er *meget udsatte* pga. alvorlige familieproblemer, rusmiddelforbrug, kriminalitet, psykiske lidelser, ensomhed eller andre alvorlige risikofaktorer

Dette notat, *Forslag til Pejlemærker og Indsatsområder ift. Unge ramt af Hjemløshed*, er en opsamling på de foregående måneders arbejde. I notatet gennemgås en række overordnede pejlemærker og idéer til indsatsområder, som er kommet frem gennem analyse af eksisterende viden, drøftelser i Unge-, Forsker- og Ekspertpanel samt de mange input fra unge og øvrige aktører på Heldagsworkshoppen.

Notatet skal – sammen med reviewet – ses som et bidrag til en fælles platform for den **samorganisering på tværs af offentlige, private og civilsamfund**, som alle er enige om, er nødvendig, hvis det skal lykkes at begrænse, forebygge og helst helt undgå hjemløshed blandt unge.

Læsevejledning

Notatet er delt op i otte hovedafsnit:

Et afsnit om det gennemgående pejlemærke:

⇒ **De unge skal høres**

Syv afsnit om de øvrige pejlemærker:

- ⇒ **Billige, fleksible og varierede boliger**
- ⇒ **Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte**
- ⇒ **Job og uddannelse**
- ⇒ **Hjælp til økonomi**
- ⇒ **Ungefællesskaber, venskaber og netværk**
- ⇒ **Den brede forebyggelse**
- ⇒ **Unge under radaren**

Under hvert pejlemærke er hvert enkelt forslag til indsatsområde beskrevet efter følgende skabelon:

- Baggrund
- Mål
- Målgruppe
- Aktivitet
- Aktører
- Ungeinddragelse
- Særlige opmærksomhedspunkter

Det er alene forfatterne, der er ansvarlige for indholdet i dette notat.

Selvom indholdet bl.a. bygger på udsagn fra deltagere på Heldagsworkshop og fra Ekspert-, Unge- og Forskerpanelerne, så kan deltagerne her, ikke tages til indtægt for alle synspunkter i notatet.

God læselyst

Klaus Goldschmidt Henriksen og Susanne Pihl Hansen

Resume

De overordnede pejlemærker er samlet i nedenstående model:

Et gennemgående udsagn i både forskning, blandt fagpersoner og ikke mindst hos de unge, der har bidraget til denne foranalyse, er, at det hele handler om, dvs. unge med hjemløseproblematikker, skal inddrages, høres, ses og forstås. Dét pejlemærke ligger som en grundbjælke under alle øvrige pejlemærker: Hvis vi skal den stigende hjemløshed blandt unge til livs, **skal de unge høres** og være en del af løsningen.

Manglen på billige, fleksible og varierede boliger er klart blevet udpeget, som én af de alvorligste udfordringer, men der har samtidig været udbredt enighed om, at hjemløshed blandt unge er et så komplekst problem, der kræver, at der også bliver fokuseret på andre områder – og gerne samtidig.

De mange input fra unge og aktører på området inddeles i 7 overordnede pejlemærker:

- ⇒ **Billige, fleksible og varierede boliger**
- ⇒ **Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte**
- ⇒ **Job og uddannelse**
- ⇒ **Hjælp til økonomi**
- ⇒ **Ungefællesskaber, venskaber og netværk**
- ⇒ **Den brede forebyggelse**
- ⇒ **Unge under radaren**

I forhold til hvert pejlemærke er der peget på en række ideer til indsatsområder. Nogle af disse er allerede i gang, men er taget med her for at give et samlet billede.

Nedenfor følger i overskriftsform forslag til indsatsområder.

- ⇒ **Unge skal høres**
 - Mindst én ung i alle ekspertpaneler m.m.
 - Etablering af lokale, kommunale og et nationalt ungeråd
 - Etablering af Ungehuse i hver kommune
 - Brug af sociale medier til viden om og dialog med unge, ramt af hjemløshed
- ⇒ **Billige, fleksible og varierede boliger**
 - Implementere Housing First i alle kommuner
 - Stoppe faldet i antallet af billige boliger
 - Nedbryde offentlig 'kassetænkning'
 - Bygge billige ungdomsboliger
 - Bygge akutte boliger
 - Medbyg
- ⇒ **Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte**
 - Uddanne ungementorer
 - Kortlægge frivillige mentorer
 - Flere sociale viceværter
 - Udbrede CTI (Critical Time Intervention)
 - Udbrede ICM (Individuel Case Management)
 - Styrke de unge anbragtes efterværn
- ⇒ **Job og uddannelse**
 - Finde ufraglærte jobs i samarbejde med virksomheder
 - Etablere skæve jobs i samarbejde med socialøkonomiske virksomheder
 - Etablere partnerskaber mellem virksomheder og produktionsskoler og andre indsatser for udsatte unge
 - Se på regler om frivilligt arbejde og offentlige ydelser
- ⇒ **Hjælp til økonomi**
 - Se på størrelsen af ydelser og støtte
 - Undersøge strukturelle forhold
 - Styrke den unges evne til at kunne håndtere egen økonomi
- ⇒ **Ungefællesskaber, venskaber og netværk**
 - Opbygning af alternative fællesskaber
- ⇒ **Den brede forebyggelse**
 - Lærende konference om unge og hjemløshed, arrangeret i tæt samarbejde med unge, der har erfaringer med hjemløshed
- ⇒ **Unge under radaren**
 - Undersøgelser af hjemløshed under radaren

Unge skal høres

Forskningen og forskerne efterlyser det, eksperter og fagpersoner anbefaler det, og de unge beder om det: De unge, der er ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed, skal inddrages, høres, ses og forstås, hvis vi skal den stigende hjemløshed blandt unge til livs.

Review vedr. Indsatser i forhold til unge med hjemløseproblematikker, 2014 dokumenterer, at de unges perspektiv efterlyses på tværs af forskningen, og at flere forskere ligefrem peger på de unges reelle inddragelse og indflydelse som uomgængelig, hvis det skal lykkes at få unge ud af hjemløshed:

- De unge skal lyttes til og involveres på alle niveauer: I tilrettelæggelsen af indsatser, i indretning og organisering af boformer, i mødet mellem unge og medarbejdere, i undersøgelser og forskning (Nieminen et.al, 2006; Deth et.al, 2009; Duckett et.al, 2009; Phil Robinson, 2008; Alasdair Stewart, 2013)
- De unge skal have indflydelse på egen situation. Stabile boligforhold er ikke nødvendigvis den højeste prioritet for unge. At bevæge sig i retning af større selvstændighed og uafhængighed er mindst lige så vigtigt. (Alasdair Stewart, 2013)
- De unge skal ses som de mange facetterede mennesker, de er, og ikke bare som sårbare unge. Det er vigtigt ikke bare at se hjemløshed som et udtryk for ekstrem sårbarhed og tung belastning hos den enkelte ung. Langt de fleste unge, ramt af hjemløshed, er også almindelige unge, som er fanget i en ualmindeligt belastende situation. Det er mere den position, de indtager, der gør dem sårbare, end det er noget, der karakteriserer den enkelte. Det er derfor essentielt at se og tage udgangspunkt i de unges ressourcer og stærke sider. (Phil Robinson, 2008)

Flere af fagpersonerne i Ekspertpanelet og på Heldagsworkshoppen fremhævede desuden,

- at det er vigtigt ikke at fastlåse de unge i én gruppe (gruppen af unge hjemløse), men at se og høre de enkelte unges individuelle behov,
- at være opmærksom på den kendsgerning, at en del unge har fået nok af voksenstyrede indsatser, når de fylder 18 år, og nu vil have indflydelse på deres eget liv,
- at en del unge stadig gerne vil have hjælp fra voksne, blot på nogle andre betingelser, end da de var yngre,
- at der altid skal unge med på råd, når det handler om indsatser til unge, både på individuelt plan (indflydelse på egen sag) og på gruppeniveau (deltagelse i diverse ekspertpaneler og workshops).

De 12 unge, der var samlet på Heldagsworkshoppen, tog forskerne og fagpersoner på ordet og kom med 4 konkrete idéer til, hvordan unge kan høres bedre fremadrettet:

- Der skal være ungerepræsentanter i alle ekspertpaneler m.m., der omhandler unge og hjemløshed
- Der skal nedsættes ungeråd, både på kommunalt og nationalt plan. Ungerådene skal fungere som rådgivere for hhv. kommunalbestyrelser og Folketing og skal høres i alle politiske beslutninger, der vedrører unge, og i dette tilfælde særligt beslutninger vedr. unge og hjemløshed.
- Der skal etableres et Ungehus i alle kommuner, hvor alle unge, ikke kun unge ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed, skal kunne gå ind og få rådgivning og støtte til alt fra at finde en tandlæge, over hvordan man kan forstå skat og selvangivelse til alvorlige økonomiske, sociale, psykiske problemer – eller blive henvist til, hvor man kan få den hjælp, man har behov for. Og evt.

hjælp til at komme derhen (følgeskab). Ungehusene skal fungere som én indgang til hjælp, uanset hvem man er, og hvor man bor.

- De voksne fagpersoner og beslutningstagere skal lære at bruge sociale medier som fx Twitter, Facebook m.m. til at komme i direkte dialog med de unge.

Indsats:	
Mindst én ung i alle ekspertpaneler m.m.	
1. Baggrund	<p>De unge oplever, at alt for mange beslutninger, der vedrører unge, bliver taget uden, at dem, det hele handler om, de unge, er taget med på råd. Det gælder både på individplan, på gruppeplan og på samfundsplan. De ønsker derfor, at de unges stemme høres i ekspertpaneler, på workshops, på konferencer m.m. <i>'De rigtige eksperter sidder ude på gaden eller på forsorgshjemmene'</i>.</p> <p>Indsatsen praktiseres allerede flere steder, bl.a. har Socialstyrelsen stillet som krav til alle de kommuner, der deltager i Satspuljeprojektet 'Unge Hjemløse', at de skal sikre sig, at fx lokale repræsentanter for SAND, deltager og/eller bliver hørt ift. de indsatser, der skal sættes i værk i kommunerne.</p> <p>Der bør generelt skabes opmærksomhed på, at unge skal inddrages, når der skal dannes ungefællesskaber, så disse kan fungere på de unges præmisser, fx ved etablering af boligfællesskaber.</p> <p>Der burde ikke være langt fra ord til handling ift. denne indsats, men erfaringer fra diverse eksempler på inddragelse af de unge, bør naturligvis medtages.</p>
2. Mål	<p>At der altid er mindst én ung i fx et ekspertpanel, der skal drøfte unge-problemstillinger. At ingen beslutninger, der vedrører unge, bliver taget uden, at de unge (eller repræsentanter for de unge) blevet hørt og inddraget, så deres forståelse af situationen/problemstillingen bliver en del af beslutningsgrundlaget.</p>
3. Målgruppe	<p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed, samt andre unge, der er berørt af emnet.</p>
4. Aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> • Indsatsen kan i princippet sættes i værk i morgen – den kræver kun vilje og opmærksomhed fra de relevante beslutningstagere • Der kan evt. nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Socialstyrelsen, relevante kommuner, relevante ungeindsatser og unge, der drøfter og sikrer en systematisk opsamling af erfaringer om, hvordan unge bedst muligt kan inddrages, samt arbejder på at viderefordre de høstede erfaringer, fx på Socialstyrelsens Vidensportal eller på andre relevante platforme.
5. Aktører	<p>Alle fagpersoner, der på praksisniveau, ledelsesmæssigt eller politisk niveau beskæftiger sig med unges problemstillinger, samt organiseringer af unge og unge fra diverse sociale ungeindsatser, relevante ministerier, Socialstyrelsen, Kriminalforsorgen, KL og relevante</p>

kommuner.
<p>6. Ungeinddragelse Hele indsatsen handler om ungeinddragelse.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Unge i fx et ekspertpanel skal have relevant viden/erfaring med emnet for at blive taget alvorligt. Det kræver, iflg. de unge på Heldagsworkshoppen, at de unge fremstår diplomatiske, respektfulde, saglige og velformulerede. Unge, der befinder sig i belastede/belastende situationer, kan måske have svært ved at have overskud til at deltage i et panel af voksne fageksperter med lang uddannelse og bred joberfaring. Derfor kan det være vigtigt, at de unge har en "backinggroup", fx i form af SAND's UngeCrew eller et ungested som Pigegruppen, hvor de unge lærer/får respektfuld støtte til at gebærde sig i diskussioner med ord. SPUK har også gode erfaringer med at forberede de unge i særlige workshops og kurser i formidling m.m.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Etablering af lokale, kommunale og et nationalt Ungeråd</p>
<p>1. Baggrund I forlængelse af ovenstående drøftelse af hvordan unge kan blive en del af alle ekspertpaneler m.m., foreslår de unge på Heldagsworkshoppen, at de unges stemme bliver organiseret i Ungeråd, der skal høres i alle lokale, kommunale og nationale beslutninger, der vedrører unge. Ungeråd skal etableres i lighed med gældende lovgivning om Ældreråd. Idéen om et Ungeråd, der kan inddrages i de kommunale beslutninger, der vedrører unge, er ikke ny. I forbindelse med FN's Ungdomsår i 1985 blev idéen lanceret første gang, og i løbet af de følgende tre år blev der etableret 76 Ungdomsråd – på frivillig basis. Angiveligt gik antallet herefter drastisk ned pga. nogle dårlige oplevelser (hvilke vides ikke). Aktuelt findes der i Danmark ca. 45 Ungeråd/Ungdomsråd, dvs. at omkring halvdelen af landets kommuner har ét. Ungerådernes arbejde er stærkt varierende og kan både fungere som arrangører af sociale events samt tages med på råd, når den enkelte kommune skal træffe beslutninger, der vedrører unge. (Netværket af Ungdomsråd, www.nau.dk) Som det ser ud i dag, kan et ungeråd således være forankret forskelligt og have forskellige opgaver, mandat og fokus, som er afhængig af bl.a. det lokalpolitiske klima, organiseringsstruktur i forskellige kommuner og hvor ungerådet er forankret. Med andre ord: Ingen ungeråd er ens. Der findes altså ikke en lovgivning om Ungeråd i lighed med den lovgivning, der stiller krav til alle kommuner om at etablere et Ældreråd: <i>§ 30. I hver kommune etableres mindst ét ældreråd. Ældrerådets medlemmer vælges ved direkte valg. Ældrerådet rådgiver kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål og formidler synspunkter mellem borgerne og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører de ældre. (Fra Retssikkerhedslovens bestemmelser vedrørende Ældreråd)</i></p>
<p>2. Mål At ingen beslutninger, der vedrører unge (i særlig grad udsatte unge), bliver taget uden, at</p>

<p>de berørte unge (eller repræsentanter for de unge) blevet hørt og inddraget, så de unges forståelse af situationen/ problemstillingen bliver en del af beslutningsgrundlaget. Det gælder både beslutninger på lokalt niveau, på kommunalt niveau og på nationalt niveau.</p>
<p>3. Målgruppe Målgruppen er <u>alle</u> unge, men i denne sammenhæng tænkes primært på tre målgrupper, dvs. unge, der pt. er ramt af hjemløshed, og unge, der er i fare for at blive ramt af hjemløshed qua deres aktuelle boligsituation (overgange) og unge, der er i fare for at blive ramt af hjemløshed qua deres almene livssituation.</p>
<p>4. Aktivitet, allerede igangværende og mulige nye</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulturministeriet og Kulturminister Marianne Jelved har netop igangsat en kampagne sammen med Netværket af Ungdomsråd, NAU, for at få alle kommuner til – <u>frivilligt</u> – at oprette et Ungeråd. (Se bl.a. www.nau.dk og www.kum.dk) Som led i ovenstående har NAU bl.a. fået til opgave at kortlægge, hvor der er ”sorte huller”, dvs. kommuner, som ikke har et Ungeråd eller et ungdomsrådslignende tiltag, som fx Fælleselevråd, der kan inddrages, når der skal træffes beslutninger, der vedrører unge. • Politiske drøftelser om der evt. bør stilles formaliserede krav til/lovgives om etablering af Ungeråd i alle kommuner, for på den måde at sikre disse råd en reel indflydelse på beslutninger, der vedr. unge. • Eventuelt kontakte Netværket af Ungdomsråd og/eller Kulturstyrelsen for at høre om deres erfaringer og overblik – og for at høre hvordan de vurderer de fremtidige behov for Ungdomsråd, herunder hvordan det kan sikres, at også udsatte unge bliver hørt i disse råd. • Drøfte hvordan de udsatte unge sikres en stemme i Ungeråd på kommunalt og nationalt plan på en høring/workshop/møde mellem ministre/politikere med interesse for området, unge fra diverse ungeorganisationer. Ungesteder/-institutioner med kontakt til unge, der ikke magter formaliserede fællesskaber, bør også inddrages i dette arbejde.
<p>5. Aktører Landspolitikere, kommunalpolitikere, unge, fagpersoner på ungeområdet, organiseringer af/for unge, fx SAND, De 4 årstider, Baglandet, NAU – Netværket af Ungdomsråd, Børnerådet, DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd, sociale indsatser for unge, fonde m.fl.</p>
<p>6. Ungeinddragelse Hele indsatsen handler om ungeinddragelse.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Angiveligt har der tidligere været dårlige oplevelser omkring oprettelse af formaliserede Ungeråd, og derfor kan der måske være modstand mod decideret lovgivning om Ungeråd i lighed med lovgivning om Ældreråd. Hvis erfaringerne stammer helt tilbage fra 80’erne, kunne disse erfaringer måske overkommes gennem dialog blandt aktørerne. • Uanset om Ungeråd kommer ind ad frivillighedens vej eller via lovgivning, er det nødvendigt at drøfte, hvordan det sikres, at <u>alle</u> unges stemme, og ikke bare de ressourcestærke og politisk interesserede unge, bliver hørt via et Ungeråd. • Det bør drøftes om og i givet fald hvordan ’ fortalervirksomhed’ kan benyttes i arbejdet med at sikre, at udsatte unge, fx unge ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed, bliver hørt. Her kan det være vigtigt også at være opmærksom på fx Børnerådets fortalervirksomhed.

- Ungegruppen på Heldagsworkshoppen foreslog, at der også etableres et nationalt Ungeråd, med repræsentanter fra alle kommunale Ungeråd, som skulle høres, når Regering og Folketing skal træffe beslutninger vedr. unge. NAU bliver ind imellem hørt eller indkaldt som rådgivere ift. særlige sager, men denne inddragelse sker foreløbig sporadisk og er ikke formaliseret (endnu). Også her kunne det være relevant at afholde afklarende/opklarende møde mellem relevante ministre/politikere og diverse ungeorganisationer, herunder naturligvis NAU.

Indsats:

Eablering af Ungehuse i hver kommune

1. Baggrund

Både de unge og flere fagpersoner påpegede på Heldagsworkshoppen, at 'systemet' for mange af de allermost udsatte unge kan virke dybt uoverskueligt og komplekst. Flere pegede derfor på, at det bør være nemmere for den unge at finde den rette vej ind i systemet, fx ved at der bare er ét sted, den unge skal henvende sig om hjemløshed eller andre problemer. Et par af fagpersonerne gjorde opmærksom på, at det også for dem kan forekomme meget komplekst at finde den rette vej ind i systemet på vegne af den unge, på trods af at fagpersonerne er voksne og har socialfaglig uddannelse/mangeårig erfaring. De unge foreslog derfor, at der i hver kommune etableres et Ungehus, med én indgang til alt. De unge nævnte bl.a. erfaringer fra Fryshuset i Stockholm, www.fryshuset.se og erfaringer fra New York, muligvis The Door, www.door.org. Der findes også danske erfaringer med etablering af ungehuse og/eller kommunale/frivillige rådgivninger for unge = én indgang for de unge, men umiddelbart forekommer en del steder at være enten et ungdoms(kultur)hus eller en åben anonym rådgivning og ikke begge dele på én gang.

2. Mål

Der skal etableres et Ungehus i alle kommuner, hvor alle unge, ikke kun unge ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed, skal kunne komme. Ungehusene skal fungere som én indgang til hjælp, uanset hvem man er, og hvor man bor. De kommunale ungehuse skal være strømlinede – man skal vide, hvad man får, ligesom når man går ind i et lægehus.

Iflg. ungegruppen på Heldagsworkshoppen kunne et Kommunalt Ungehus byde på følgende muligheder:

- Rådgivning og hjælp til alt fra at finde en tandlæge, over hvordan man kan forstå skat og selvangivelse til alvorlige økonomiske, sociale, psykiske problemer – eller henvisning til, hvor man ellers kan få den hjælp, man har behov for
- Hjælp til at komme derhen, hvor man kan få den rette hjælp (følgeskab)
- Rådgivning og hjælp også ved familieproblemer, fx mægling
- Akutte overnatninger, når alt andet glipper (i Ungehuset eller i tilknytning til Ungehuset) – det skal bare være et lille værelse, med mulighed for at sove i en kortere periode, fx max 14 dage.
- Et sted at hænge ud, surfe efter job på nettet, møde andre unge m.m. Dvs. et slags værested
- Ung-til-ung-rådgivning
- Hjælp til selvhjælp, fx hjælp til at lære at lave mad, lægge et budget, gøre rent m.m. Evt.

<p>kan Ungehuset tilbyde 'Prep-kurser' (forberedelseskurser), dvs. kurser, der forbereder unge på voksentilværelsen ved fx at svare på spørgsmål som: Hvorfor er det vigtigt at betale for sin el? Hvordan bliver man 'medlem af DONG'? Hvordan gør man, når man skal have et nøglekort?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiviteter, fx se en film eller høre musik <p>Evt. kan idéen om Ungeråd og Ungehus kombineres, fx ved at repræsentanter fra de lokale Ungeråd også sidder i bestyrelsen for Ungehuset og/eller har mødelokaler i Ungehuset. Endelig kan Ungehuset også bruges til oplæring af kommende pædagoger, lærere, psykologer, socialrådgivere m.fl. Som en del af uddannelsen skal de, der efterfølgende vil arbejde med unge, i praktik i Ungehuset, hvor de unge selv er med i oplæringen af de kommende fagpersoner.</p> <p>Der skal ikke være nogen firkantet aldersgrænse for hvem, der kan komme i Ungehuset, men brugerne vil typisk være i alderen 15-25 år.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Målgruppen for et Kommunalt Ungehus er <u>alle</u> unge, men i denne sammenhæng tænkes primært på de tre målgrupper af unge indenfor nærværende opgave, dvs. unge, der pt. er ramt af hjemløshed, og unge, der er i fare for at blive ramt af hjemløshed qua deres aktuelle boligsituation (overgange) og unge, der er i fare for at blive ramt af hjemløshed qua deres almene livssituation.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis idé om Ungehus skal bringes i spil, bør erfaringer fra andre Ungehuse, fx Fryshuset, The Door samt danske erfaringer bruges som grundlag for drøftelserne.
<p>5. Aktører</p> <p>Kommunale beslutningstagere (politikere og embedsfolk), fagpersoner, unge, ungeorganisationer, ungesteder/-institutioner, frivillige organisationer, fonde</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>Hele indsatsen handler om ungeinddragelse, og at yde de unge hjælp i øjenhøjde.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p> <p>Flere kommuner opretter i disse år særlige ungeforvaltninger/ungecentre, hvor al hjælp til unge i alderen 15-25(30) år samles ét sted, fx Brønderslev Kommune, Ringsted Kommune, Kerteminde Kommune m.fl. Der bør trækkes på erfaringer herfra.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Brug af sociale medier til viden om og dialog med unge, ramt af hjemløshed</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>På nettet flourer flere debat- og kommunikationsfora, fx for tidligere anbragte unge eller unge ramt af hjemløshed. De unge, der er aktive her, anbefaler, at flere voksne, fagpersoner, politikere går i dialog med de unge her. De unge tilbyder evt. at give 'de gamle' kurser i, hvordan de kan bruge de sociale medier som fx Twitter, Facebook osv.</p>

<p>2. Mål At få en mere direkte dialog mellem de unge, der er ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed, og politikere, beslutningstagere og fagpersoner.</p>
<p>3. Målgruppe Målgruppen er både de tre hovedgrupper ift. unge og hjemløshed, og politikere, beslutningstagere og fagpersoner.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none">• Unge fra SAND, Baglandet, De 4 Årstider m.fl. kunne gøre alvor af deres tilbud, dvs. tilbyde 'Kurser for Fossiler' i brug af de sociale medier, evt. med økonomisk og/eller organisatorisk støtte fra offentlige eller frivillige organisationer.
<p>5. Aktører De unge, ungeorganiseringer, fagpersoner, politikere, beslutningstagere, fonde.</p>
<p>6. Ungeinddragelse Hele indsatsen handler om ungeinddragelse.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

Billige, fleksible og varierede boliger

Billige, fleksible og varierede boliger er nok det enkelte fokusområde, som har størst betydning i forhold til unges hjemløshed.

Der mangler billige boliger til unge. Det gælder i de fleste byer over hele landet, med enkelte undtagelser.

Når vi taler om unge under 18 år, der er ramt af hjemløshed, er det påpeget på Heldagsworkshoppen, at det er en overtrædelse af FN's børnekonvention kapitel 27, 3, der siger at: *'Deltagerstaterne skal i overensstemmelse med nationale forhold og inden for deres evner og økonomiske muligheder træffe passende forholdsregler for at bistå forældre og andre med ansvar for barnet med at gennemføre denne ret og skal i tilfælde af behov derfor yde materiel bistand og udarbejde støtteprogrammer, især med hensyn til ernæring, beklædning og bolig. (FN's børnekonvention)*

Housing First strategien vurderes af alle involverede som helt afgørende for at få en tryk base for de unge. Imidlertid er der store udfordringer i at gennemføre modellen konsekvent, fordi der ikke er tilstrækkeligt med boliger, som de unge har råd til at bo i.

- Der er behov for flere *billige boliger* med husleje på max 2.500 - 3.000 kr., fordi især unge under 25 år på kontanthjælp ikke har råd til mere.
- Der er behov for *fleksible boliger*, fordi de enkelte unge har forskellige behov - og behovene kan skifte over tid: Mange unge vil gerne bo for sig selv i en lille et-værelses lejlighed. Andre vil gerne bo med 1, 2 eller flere andre i en form for bofællesskab.
- Der er behov for *varierede boliger*, fordi nogle unge har behov for at bo inkluderet i boligområder med en blandet befolkningssammensætning: beboere med forskellig alder, familiestørrelse, social og kulturel baggrund. Andre unge har behov for at bo i mindre boligområder, 'landsbyer', hvor der er plads til det 'skæve', og hvor de kan rummes, også i perioder med meget larm, ustabilitet osv. Nogle unge har behov for at bo for sig selv i en lejlighed i en 'almindelig' opgang i et almennyttigt byggeri. Andre unge har behov for at bo i et opgangsfællesskab i en almennyttig bebyggelse, eventuelt med sociale viceværter eller professionelle kontaktpersoner tilknyttet.

Der skal bygges og etableres mange flere ungdomsboliger. Ungdomsboligerne skal være meget forskellige. Der skal etableres ungdomsboliger som en del af større bebyggelser, og der skal etableres ungdomsboliger, som kan rumme de 'skæve' unge. Der skal endvidere etableres både individuelle ungdomsboliger og kollektive boformer ned til to unge, der bor sammen.

Indsats:

Implementere Housing First i alle kommuner

1. Baggrund

Det overordnede princip i den danske Hjemløsestrategi er Housing First-princippet. Der er evidens, for at Housing First princippet og de tre bostøttemetoder, der knytter sig hertil (bl.a. CTI og ICM), virker. (Se Hjemløsestrategien, afsluttende rapport, Rambøll og SFI 2013)
Kernen i Housing First-princippet er, "at der tidligt i et indsatsforløb skal etableres en permanent boligløsning, samtidig med at borgere gives den fornødne individuelle bostøtte til at kunne få dagligdagen til at fungere og undgå, at boligen mistes igen". (Hjemløsestrategien

<p>afsluttende rapport, Rambøll og SFI 2013).</p> <p>Det er en udfordring at få selve tankegangen bag Housing First implementeret i alle kommuner: At en permanent boligløsning skal etableres hurtigt og ikke først når borgeren vurderes parat til at bo - som i "Treatment First"-tilgangen, der også har været kendt under betegnelser som trappetrinstilgangen, "Housing Ready" (boligparathed) eller "Continuum of Care" (kædemodellen).</p> <p>Socialstyrelsen har i sin nuværende indsats: <i>Implementering af hjemløsestrategien</i> fokus på Housing First.</p>
<p>2. Mål Implementere Housing First i praksis i alle kommuner.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bakke op omkring Socialstyrelsens initiativer • Formidle erfaringer fra udbredelsen af hjemløsestrategien til alle relevante kommuner
<p>5. Aktører Involverede kommuner, KL, Socialstyrelsen, Rambøll, SFI.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Det er en forudsætning for Housing First succes blandt de unge, at der kan findes et tilstrækkeligt antal billige, permanente boliger, som de kan betale.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Stoppe faldet i antallet af billige boliger</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Statsrevisorerne peger på at antallet af boliger med en husleje på 3.000 kr. og derunder mellem 2007 og 2013 er faldet med 55%. (<i>Beretning om indsatsen over for hjemløse, Statsrevisorerne 22/2013</i>).</p> <p>SFI peger på, at der 'i perioden fra 2009 og frem, hvor den økonomiske krise satte ind, har været en kraftig stigning i antallet af unge kontanthjælpsmodtagere. Denne stigning sammenholdt med, at de unge kontanthjælpsmodtagere har en lavere ydelse, og at antallet af billige boliger til rådighed for kommunal anvisning samtidig har været faldende, er en væsentlig årsag til, at antallet af unge hjemløse stiger'. (<i>Hjemløshed i Danmark 2013. SFI 13:21</i>)</p> <p>Det færre antal boliger skyldes bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lejlighedssammenlægninger for at tiltrække børnefamilier til storbyerne, • fleksibel boligudlejning for at tiltrække ressourcerstærke borgere til udsatte boligområder, • forældrekøb, der generelt har presset boligpriserne på mindre lejligheder i storbyerne opad, og formentlig har været med til at udløse en kædereaktion nedad i systemet.

<p>At sætte ind her ville være af stor betydning i forhold til unges hjemløshed. Men det er et omfattende politisk felt, der berører boligpolitik, økonomi m.m. og med mange og forskelligartede interesser involveret.</p>
<p>2. Mål Stoppe faldet i billige, små boliger, der er tilgængelige for unge og andre med meget lille indkomst.</p>
<p>3. Målgruppe Unge, der er i risiko for at blive ramt af hjemløshed, og hvor en billig bolig på normale vilkår vil være en væsentlig beskyttelsesfaktor. Unge, der er ramt af hjemløshed, og som i forbindelse med Housing First har behov for en permanent bolig.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politiske drøftelser omkring en fælles strategi, der imødekommer behovet for små, billige boliger og samtidig kan imødekomme behovet for boliger til børnefamilier og fleksibel udlejning til mere ressourcestærke i udsatte almennyttige boligområder. • Afholde høring i Landstingssalen med oplæg fra eksperter • Afholde heldagsworkshop med eksperter og unge og drøftelser af mulige veje at gå i boligpolitikken.
<p>5. Aktører Boligselskaber, BL, Regeringen, relevante ministerier og styrelser, Folketingets partier, KL, de største kommuner, fonde</p>
<p>6. Ungeinddragelse Invitere forskellige ungeorganiseringer (f.eks. SAND's UngeCrew) med til både høring og heldagsworkshop.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Nedbryde offentlig 'kassetænkning'</p>
<p>1. Baggrund Deltagere i Heldagsworkshoppen peger på, at der kan opstå helt uholdbar situation, når en kommune gerne vil betale op til 1.000 kr. pr. nat på et herberg, men ikke et langt mindre beløb i støtte til at komme i gang med at bo selv i egen lejlighed. For at imødegå dette er det blevet efterlyst at iværksætte en analyse af den totale samfundsøkonomiske udgift ved forskellige scenarier. CEBR, Centre for Economic and Business Research på CBS, Copenhagen Business School har beregnet 'Udenforskabets pris' på baggrund af den såkaldte 'Skandia-model', der kan bruges af kommuner, myndigheder og organisationer til at beregne værdien af forebyggende indsatser. (<i>Udenforskabets pris - 'Samfundsøkonomisk beregning af potentialet ved forebyggende indsatser'. Skandia og CEBR, CBS 2014</i>)</p>

<p>Denne model kan formodentlig bruges som afsæt for en mere præcis analyse af den totale samfundsøkonomiske udgift i forbindelse med hjemløshed blandt unge. En sådan samlet forståelse vil imidlertid ikke i sig selv skabe de store forandringer i praksis. Her bør det overvejes, om der er juridiske og administrative hindringer for at foretage de socialfagligt set mest fornuftige valg, og om de økonomiske incitamenter er tilpasset den faglige fornuft.</p>
<p>2. Mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjerne juridisk - administrative barrierer for at foretage de fagligt rigtige skridt i forbindelse med fx støtte til den unges etablering af egen bolig. • Skabe økonomiske incitamenter for kommunerne til at foretage de faglige rigtige skridt i forbindelse med unge i risiko for eller ramt af hjemløshed.
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foretage analyse af den totale samfundsøkonomiske udgift ved unges hjemløshed, fx ved hjælp af 'Skandia modellen'. • Foretage analyse af juridisk - administrative barrierer. • Foretage analyse af incitamentsstruktur i forbindelse med kommunernes indsats i forhold til hjemløshed blandt unge.
<p>5. Aktører Forskningsinstitutioner, Socialstyrelsen, KL</p>
<p>6. Ungeinddragelse Unge erfaringer bør indgå i forskningen</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Bygge billige ungdomsboliger</p>
<p>1. Baggrund En central udfordring i Housing First er at skaffe (bygge) et tilstrækkeligt antal permanente boliger, der er til rådighed også for udsatte unge med meget lav indkomst. I den forbindelse bør der tages stilling til en række problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvem bygges boliger til: Alle unge? Hvilken aldersgruppe? Hvad med krav om aktiv uddannelsesdeltagelse osv.? • Satses der på individuelle eller kollektive boligformer, eller fleksible former, der kan skifte karakter afhængig af de unges behov? • Bygges ungdomsboliger integreret i almindelig boligområder eller bygges der særlige landsbyer, med muligheder for at rumme de unges særlige - og måske 'skæve' - behov?

Billige boliger

En ide fra Heldagsworkshoppen har været at øremærke byggegrunde og ejendomme til formålet, så boligselskaberne kan komme til at bygge billigt. Derudover at udvikle mellemformer for standard i nyt byggeri, hvor en lavere kvalitet og størrelse er tilpasset de unges økonomiske formåen

Hvem bygges boliger til?

Flere problemstillinger har været fremme på Heldagsworkshoppen:

- Bygge ungdomsboliger som basisbolig uden krav om at være studerende
- Prioritere boliger til unge under 25 år med lav indkomst
- Bygge ungdomsboliger hvor man kan blive boende efter at være fyldt 30 år

Sikre fleksible boligformer. Individuelle og/eller kollektive boligformer

Der har i dialogen på Ekspertpanelet og Heldagsworkshoppen været forskellige synspunkter på, hvilke typer boliger de unge foretrækker. Det skyldes, at de unge er forskellige og har forskellige behov. Det har været anført på baggrund af evalueringen af hjemløsestrategien, at de fleste unge foretrækker individuelle boliger. Flere fagpersoner har dog også fremført, at en del unge, fx nogle unge med anden etnisk baggrund end dansk, gerne vil bo sammen med andre. Der har været forslag fremme om såkaldte 'venneboliger'. En udfordring i denne sammenhæng er dog, at boligselskaberne ikke accepterer, at der står flere på kontrakten. Der har været peget på, om der er en lovgivningsmæssig udfordring i forhold til at bygge flere små bofællesskaber til 2 - 4 unge.

Under alle omstændigheder er der behov for at styrke boliganvisningen, bl.a. så der også anvises til bofællesskaber. Et forslag har været at give sociale indsatser, der kender de unge godt, mulighed for at visitere et bestemt antal boliger.

Sikre varierede boligformer. Integrerede boliger og/eller unge landsbyer

Housing First lægger vægt på, at boligen er integreret i et almindeligt boligområde og ikke er en såkaldt 'kategoribolig', hvor der bor personer med samme problemtyper med deraf følgende risiko for stigmatisering og fastholdelse af problemerne. Mange unge vil ikke bo et sted med fx kriminelle og misbrugere. Det lægger op til at sprede boliger til unge ud i almindelige bebyggelser.

Samtidig har der på Heldagsworkshoppen imidlertid været arbejdet med ideer om at udvikle kollektive bebyggelser sammen med de unge. Som en inspiration har været nævnt et eksempel fra Aalborg, hvor et kollegium er bygget rundt om musikhuset med fællesadministration. Det kan inspirere til at bygge ungdomsboliger rundt om de kapaciteter de unge i øvrigt har brug for.

Der er også blevet peget på et behov for flere 'skæve' boliger, hvor man kan være væk i nogle måneder og vende tilbage og på den måde tage højde for, at nogle af de udsatte unge gennem en stor del af deres liv har været vant til ustabilitet, og derfor måske kan blive pressede af for meget ro og stabilitet.

2. Mål

Bygge billige, fleksible og varierede boliger til unge.

3. Målgruppe

Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.

<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udvikle alternative, fleksible boligformer, herunder også bygge kollektive boliger. Prøve bofællesskaber hvor der er fokus på at matche beboerne med hinanden. Herunder at blande grupper i nye boliger (ikke for mange udsatte ad gangen) og blande udsatte og studerende, • Bygge billige, tilgængelige boliger via OPP (offentligt, privat partnerskab). Inkludere fx byggeriet af en svømmehal for at motivere kommunerne til at være med, • Give kommunerne mulighed for byggeri, evt. i samarbejde med tredje part, • Undersøge juridiske og administrative barrierer, • Udlægge mindre områder som friområder a' la Christiania (eller Ballonparken eller Herta bofællesskab), hvor unge kan hjælpe sig selv, fx gamle B&W haller eller en mark på Amager. Blive inspireret af kolonihave ideen. <p>Herunder at:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skabe demokratiske fællesskaber ▪ Have 'advisory board' af gamle aktivister ▪ Blande mellem unge, der skal bo der, gamle aktivister og frivillige ▪ Fonde bakker op ▪ Byggefaglige med ▪ Praktikanter fra uddannelsesstederne med ▪ Ombygge tomme bygninger, kontorer m.m. til ungdomsboliger. Det kan fx være nedlagte boliger, fabriksområder, skoler, kirker, plejehjem eller lign. <ul style="list-style-type: none"> • Samle en bred gruppe interessenter omkring mulighederne i forbindelse med konkrete byggeprojekter: Bygherre/boligselskab, kommune, entreprenører, håndværkere, unge, sociale indsatser, der kender de unge, produktionsskole, erhvervsskole, fonde, private investorer, pensionskasser m.m.
<p>5. Aktører</p> <p>Bygherre/boligselskab, kommune, entreprenører, håndværkere, unge, sociale indsatser, der kender de unge, produktionsskole, erhvervsskole, fonde, private investorer, pensionskasser m.m.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>De unge skal have indflydelse på flere niveauer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behovet for boligtype og placering skal kortlægges i forhold til den potentielle unge gruppe • Unge skal have konkret indflydelse på de enkelte boliger/boligområders udformning, eventuelt i form af ungepaneler eller ved at give de kommende beboere en direkte indflydelse på boligernes udformning
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p> <p>Sørg for at have unge med i hele idé-fasen, så visioner om store spektakulære landsbybyggeprojekter også i virkeligheden matcher de unges behov for boliger, herunder behovet for normalitet og individuelle boliger i et almindeligt boligområde osv.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Bygge akutte boliger</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Uanset at målet er at have mulighed for permanente boligløsninger i forbindelse med Housing First strategien, er der behov for at kunne etablere akutte boligløsninger. Frederiksberg Kommune har gode erfaringer med at erstatte herbergspladser med tilbud om ophold i egen bolig, når den unge henvender sig akut med et behov for et sted at bo. Akutboliger kan være i almennyttige boliger, på kollegier m.m. Der er også behov for at bygge små mobile boliger til at afhjælpe en akut mangel på boliger til unge. I den forbindelse har det været påpeget på Heldagsworkshoppen, at man skal være opmærksom på ikke at ende med spekulationsbyggeri, hvor generelle standarder sænkes, uden at det er begrundet i ønsket om at sikre de unge billige boliger. Det er også vigtigt at forholde sig til, om boligen stilles til rådighed eller skal lejes af den unge.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Tilvejebringe et tilstrækkeligt antal akutte boliger til unge</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge ramt af hjemløshed</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lave akutboliger til unge under 18 år, som kan bruges i en uge eller to uden foranstaltning, på Heldagsworkshoppen benævnt: 'Knipsehybler'. Hyblerne er en del af et relationsbåret akuttilbud, hvor en medarbejder er tæt indover. Det kan være en nattevagt, der har styr på den unges færden, en 'ansvarshavende', der kan stå ved siden af den unge, når den unge skal lære. (Forslag fra de unge) • Bygge 20 campinghytter med et fælleshus til de, som akut mangler bolig • Bygning af containerboliger • Se på om der skal ske ændringer i eller dispensationer fra bygningsreglementet, for at kunne opfylde behovet for tilstrækkeligt mange, billige og små akutboliger. • Samle centrale aktører i de større kommuner for at kortlægge behovet for akutte boligløsninger.
<p>5. Aktører</p> <p>Bygherre/boligselskab, kommune, entreprenører, håndværkere, unge, sociale indsatser, der kender de unge, produktionsskole, erhvervsskole, fonde, private investorer, pensionskasser m.m.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>De unge skal have indflydelse på flere niveauer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behovet for boligtype og placering skal kortlægges i forhold til den potentielle unge gruppe • Unge skal have konkret indflydelse på de enkelte boliger/boligområdernes udformning, eventuelt i form af ungepaneler eller ved at give de kommende beboere en direkte indflydelse på boligernes udformning
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Medbyg</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Et gennemgående træk ved alle inputs i forbindelse med denne forundersøgelse er, at de unge selv skal inddrages. (Se tidligere pejlemærke: 'Unge skal høres')</p> <p>Både Ekspert-, Unge- og Forskerpanel og Helddagsworkshop har peget på, at en måde at inddrage de unge på er at lade de unge være med til at bygge, herunder tage del i planlægningsfasen af byggeriet.</p> <p>De unges medbyg vil både sikre, at boligerne matcher de unges behov, støtte de unge i at komme videre i jobs og samtidig måske også være en mulighed for at få en lavere husleje. De unges medbyg kan med fordel organiseres som et mere organiseret partnerskab mellem en byggevirksomhed og fx en produktionsskole eller anden kontinuerlig ungeindsats. Der er erfaringer fra den slags partnerskaber i et aktuelt projekt som Veluxfonden finansierer for SPUK og fire produktionsskoler. Her er der bl.a. etableret en 'Virksomhedsskole' i samarbejde mellem Aarhus Kommune, Aarhus Produktionsskole og NCC i forbindelse med byggeri af Multimediehus på Aarhus Havn. Der er endvidere erfaringer fra medbyggerprojekt i Norge.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Inddrage de udsatte unge i byggeriet af ungdomsboliger</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Give unge mulighed for at komme i praktik i firmaer, der bygger (ungdoms)boliger • Sociale klausuler i byggeudbud, så de unges inddragelse tænkes ind, • Undersøge om udbudsregler/lovgivning spænder ben for sociale eksperimenter, • Byggeri i samskabelse med civilsamfundet, • Undersøge erfaringer fra medbyg i Norge, Virksomhedsskolen i Aarhus m.m., • Udvikle model for partnerskab i samarbejde med involverede parter.
<p>5. Aktører</p> <p>Bygherre/boligselskab, kommune, entreprenører, håndværkere, unge, sociale indsatser, der kender de unge, produktionsskole, erhvervsskole, fonde, private investorer, pensionskasser m.m.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>De unge skal involveres i planlægning og byggeri. Da det kan være en udfordring at finde og udvælge præcis de unge, der om en rum tid, når byggeriet er færdigt, også kan flytte ind i byggeriet, er det en mulighed at inddrage fx en produktionsskole som partner.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte

Housing First har den personlige støtte som en afgørende bestanddel, der skal sikre, at den unge, når boligen er på plads, får hjælp til at beholde boligen og klare sit personlige liv og alle de daglige gøremål, som er forudsætningen for at kunne bo selv.

Det er vigtigt, at den personlige støtte er:

- *Fleksibel*, det vil sige er til rådighed på baggrund af den enkelte unges behov og ikke en bestemt 'kontortid'
- *Tilstrækkelig*, det vil både sige tilstrækkelig *intensiv*, så den modsvarer den unges støttebehov nu og her og tilstrækkelig *langvarig*, så den modsvarer støttebehovet over tid. Samtidig vil graden af intensitet forandre sig undervejs, fordi den unge og hans/hendes behov også skifter. Der vil være perioder, hvor der bliver 'skruet op' eller 'skruet ned' afhængigt af den unges behov.

Både de unge og fagpersoner, der kender de unge godt, beskriver, at der er brug for en professionel støtte, hvor den voksne kan møde, rumme og håndtere den unge på en ordentlig og udviklende måde, uanset hvor store den unges udfordringer er lige nu.

Samtidig går det igen i de unges beskrivelser, at støttepersonen skal kunne yde en 'menneskelig' og 'ikke institutionaliseret' omsorg. Det må 'ikke bare være et lønarbejde'. (Se mere om krav til personlig støtteperson i [Kontaktperson - Social og Personlig Håndbog](#), af Klaus Goldschmidt Henriksen m.fl. SPUK 2011 og [Det gode efterværn](#), af Marie Brøgger Andersen, Klaus Goldschmidt Henriksen & Marlene Na-yung Horst, Socialstyrelsen 2012)

Den samme støtteperson kan godt være både professionel og personlig/menneskelig. Det er netop en del af den socialpædagogiske professionalisme at kunne være personlig.

De unge efterspørger også personlig støtte i forskellige former.

I vores paneler og på Heldagsworkshoppen blev der peget på følgende former for personlig støtte:

- *Ungementorer*, det vil sige unge, som selv har været ramt af fx hjemløshed, været anbragt osv.,
- *Frivillige mentorer*, det vil sige unge og voksne, som godt vil hjælpe den unge med forskellige praktiske ting eller en personlig kontakt,
- *Sociale viceværter*, det vil sige unge eller voksne, som er ansat – eventuelt mod en billigere husleje – til at hjælpe udsatte unge i en opgang eller en bebyggelse,
- *CTI (Critical Time Intervention)*, det vil sige en intensiv og tidsbegrænset indsats på 9 måneder fra en eller flere professionelle voksne,
- *ICM (Individuel Case Management)*, det vil sige en langvarig støtte fra en eller flere professionelle voksne,
- *Efterværn*, det vil sige forskellige former for støtte til tidligere anbragte fra det 18. - 23. år.

<p>Indsats:</p> <p>Uddanne ungementorer</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Ungementorer er lidt ældre unge, der selv har en fortid som udsatte, der hjælper fx unge, der er anbragt eller unge, der er ramt af hjemløshed.</p> <p>Fordelen ved ungementorer er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at de unge let kan identificere sig med ungementoren, som 'har været der selv', • at ungementoren kan være en rollemodel, som det er lykkedes at komme videre i sit liv, • at ungementoren har personlige erfaringer, som kan bruges til at forstå de unges komplicerede situation og følelser. <p>Samtidig kan ungementoren bruge sin rolle til at få en større forståelse for sit eget liv - hvem han/hun selv er. Man kan sige, at ungementorerne, via deres eget uddannelsesforløb, får hjælp til at rydde op i fortiden for at kunne klare fremtiden.</p> <p>De 4 Årstider og Pigegruppen i Københavns Kommune har gode erfaringer med at etablere og gennemføre en uddannelse af deres ældste unge til mentorer og bruge disse uddannede mentorer i deres daglige arbejde med udsatte børn og unge. (Se Fra udsat til værdsat - Inddragelse og kompetenceudvikling af tidligere anbragte unge, af Peter Jensen, SPUK, De 4 Årstider 2012).</p> <p>Det kunne være en god ide, at sætte et større forløb omkring ungementorer i gang med afsæt i erfaringerne fra De 4 Årstider og Pigegruppen i Københavns Kommune og i samarbejde med indsatsen i forhold til de udsatte unge, der er ramt eller i stærk risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Få uddannet en større gruppe ungementorer.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iværksætte landsdækkende uddannelse af ungementorer på baggrund af erfaringer fra især De 4 Årstider i samarbejde med indsatsen for udsatte unge, • Samle lille idégruppe med De 4 Årstider, Pigegruppen, SAND, repræsentanter for de fire Baglande, Socialstyrelsen og LOS til at udvikle videre idéer til indhold, målgrupper, aktører m.m.
<p>5. Aktører</p> <p>SAND, de fire baglande, De 4 Årstider, Pigegruppen Københavns Kommune, diverse anbringelsessteder (eventuelt via Landsforeningen af Opholdssteder, LOS og Foreningen af Danske Døgninstitutioner), Socialstyrelsen, kommuner, herberger med ungepladser, RG60 samt andre relevante indsatsen for udsatte unge, fonde.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>Inddrage unge uddannede mentorer som medtilrettelæggere af forløbet og som gæsteundervisere</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

Indsats:	
Kortlægge frivillige mentorer	
1. Baggrund	<p>Frivillige mentorer indgår efterhånden i mange forskellige typer indsatser: Afradikaliseringstrategier, på arbejdspladserne, i skoler, på anbringelsessteder, i forhold til ensomme børn osv. Fx finansierer Egmontfonden 'Lær for livet' mentorer, som skal hjælpe anbragte børn til at få en bedre skoleuddannelse.</p> <p>En frivillig mentor er, ifølge deltagere på Heldagsworkshoppen, kendetegnet ved at være en ressourceperson, der ikke er ansat i kommunen – en 'ikke institutionaliseret omsorgsperson'. Mentorerne har forskellige mål i de forskellige indsatser, men skal alle hjælpe unge i en udsat position til at blive aktører i eget liv.</p> <p>Det er blevet nævnt, at det kan være en udfordring at finde et tilstrækkeligt antal unge mentorer.</p> <p>I forhold til indsatsen omkring unge, der er i risiko for eller ramt af hjemløshed, er det relevant at se på hvilke mentorordninger, der i forvejen er etableret, som de unge kan møde i forskellige typer indsatser, samt undersøge erfaringerne fra de forskellige mentorordninger. På den baggrund kan det vurderes, om der er grundlag for at etablere en særlig mentorordning omkring unge, der er ramt af hjemløshed.</p>
2. Mål	Få kortlagt brugen af og erfaringerne med frivillige mentorer på forskellige områder med henblik på at udvikle en strategi for brug af frivillige mentorer i forhold til unge, der er i risiko for eller udsat for hjemløshed.
3. Målgruppe	Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.
4. Aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> • Kortlægning af indsatser omkring mentorer. • Lave review over evalueringer og erfaringsopsamlinger på brug af frivillige mentorer i forskellige indsatser i forhold til udsatte unge.
5. Aktører	Socialstyrelsen, KL, eksterne konsulenter/forskningsinstitutioner, fonde
6. Ungeinddragelse	De unges perspektiv skal være gennemgående i kortlægningen af indsatserne og opsamling på erfaringerne
7. Særlige opmærksomhedspunkter	

<p>Indsats:</p> <p>Flere sociale viceværter</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Sociale viceværter er ansat i de boligafdelinger hvor der er opført skæve boliger. Deres arbejdsfunktion består i at løse boligsociale opgaver, som kan bestå af</p> <ul style="list-style-type: none"> • Støtte til den enkelte beboer i hverdagen, • Støtte med løsning af praktiske opgaver, • Konfliktmægling med videre for at bevare relationerne beboerne imellem, • Gennemførelse af fælles aktiviteter fx udflugter, • Brobygning til fx det kommunale system, • Koordination med samarbejdspartnere. <p>En stor del af de sociale viceværter er finansieret af Social- og Integrationsministeriets puljemidler.</p> <p>I forhold til unge, der er i risiko for eller er ramt af hjemløshed, kan sociale viceværter være en af de former for personlig støtte, som i hverdagen kan hjælpe unge, der bor i et opgangsfællesskab eller på anden måde i en almennyttig bebyggelse. (Se mere om sociale viceværter her)</p> <p>Boliger med støtte, fx i form af en social vicevært, er også relevant for unge uden svære diagnoser, men som har brug for hjælp til at klare personlige og praktiske problemer i forbindelse med fx overgang til egen bolig efter en anbringelse i plejefamilie, på opholdssted eller døgninstitution eller efter afsoning under Kriminalforsorgen.</p> <p>Det er på heldagsseminaret blevet fremhævet, at en social vicevært skal være en voksen, ansvarlig person, en slags 'driftlederassistent'. Det kan fx være en moden studerende, der kan hjælpe med økonomien. Det er også blevet fremhævet, at der er gode erfaringer med at lade piger med spiseforstyrrelser bo sammen med såkaldt 'almindelige unge'.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Afklare behovet for at gøre brug af sociale viceværter i forbindelse med byggeri af billige ungdomsboliger (se tidligere pejlemærke).</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indtænke sociale viceværter som en del af støttestrukturen i forbindelse med byggeri af nye ungdomsboliger.
<p>5. Aktører</p> <p>Bygherre/boligselskab, kommune, unge, sociale indsatser, der kender de unge, fonde, private investorer, pensionskasser m.m.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>Som i indsatserne om <i>Bygge billige boliger</i> og <i>Bygge akutte boliger</i> skal de unge have indflydelse på flere niveauer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behovet for sociale viceværter skal kortlægges i forhold til den potentielle unge gruppe

- Unge skal have konkret indflydelse på de enkelte boliger/boligområdernes udformning, herunder brugen af sociale viceværter, eventuelt i form af ungepaneler eller ved at give de kommende beboere en direkte indflydelse på boligernes udformning, herunder brugen af sociale viceværter

7. Særlige opmærksomhedspunkter

Indsats:

Udbrede CTI (Critical Time Intervention)

1. Baggrund

Der har i hjemløsestrategien været gode erfaringer med CTI, som er en på forhånd tidsbegrænset intensiv støtte i 9 måneder.

CTI metoden beror på en opfattelse af, at diskontinuitet i indsatsen i forhold til en hjemløs, udgør en væsentlig risiko for, at han eller hun falder tilbage i hjemløshed efter at have fået en bolig. CTI søger at forebygge hjemløshed ved at sikre kontinuitet i indsatsen ved overgang fra en institutionslignende bolig (herberg, hospital, fængsel eller lignende) til egen bolig. Kontinuiteten opretholdes ved, at borgeren knyttes til en CTI medarbejder, allerede inden borgeren flytter i egen bolig. CTI forløbet skal dog ikke opstartes, inden der er udsigt til en bolig. Kontinuiteten sikres desuden ved, at der skabes stærke bånd til behandlings- og støttetilbud samt familie og venner, som kan støtte borgeren efter CTI forløbets ophør.

I CTI indsatsen er der stort fokus på at integrere borgeren i lokalmiljøet og skabe kontakt og relationer til allerede eksisterende tilbud. Derfor er det af afgørende betydning, at CTI medarbejderen har et indgående kendskab til lokalmiljøet samt til de eksisterende tilbud – dels i det kommunale system og dels tilbud fra andre aktører. (Se mere i *Hjemløsestrategien - Afsluttende rapport. Rambøll og SFI 2013*)

CTI indgår i Socialstyrelsen aktuelle indsats omkring udbredelse af hjemløsestrategien i forhold til de 11 kommuner, der har særligt fokus på unge ramt af hjemløshed. 11 kommuner arbejder med indsatsen fra oktober 2014 til og med november 2017.

2. Mål

Afprøvede støttemetoder skal udbredes til at omfatte alle unge der har behov

3. Målgruppe

Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.

4. Aktivitet

CTI indgår som en del af Socialstyrelsens indsats omkring udbredelse af metoderne i Hjemløsestrategien.

5. Aktører

CTI indgår som en del af Socialstyrelsens indsats omkring udbredelse af metoderne i Hjemløsestrategien.

6. Ungeinddragelse

Det vil være interessant at inddrage de unge i evalueringen af CTI støttemetoden.

7. Særlige opmærksomhedspunkter

Det er vigtigt at have særligt fokus på, hvad der sker, når CTI bruges i forhold til unge, bl.a. fordi de unge ofte selv udtaler, at de, udover hjælpen til at komme i gang og kunne forstå praktiske ting, også har brug for en længerevarende relation til en voksen, som de ved, står bag dem, når tingene undervejs bliver lidt svære.

Indsats:

Udbrede ICM (Individuel Case Management)

1. Baggrund

Der har i hjemløsestrategien været gode erfaringer med 'casemanager' støtte, ICM. Casemanager støtten er en støtte jævnfør § 85 i Serviceloven, som indeholder konkret bostøtte til den enkelte borger. Herunder giver casemanageren praktisk støtte til borgeren i dagligdagen og har fokus på at styrke borgerens sociale kompetencer og ressourcer samt sociale og familiære netværk.

Det er ligeledes en central opgave for casemanageren at bidrage til at skabe overblik og sammenhæng i den enkelte borgers samlede støtte- og behandlingsmæssige indsats. Et overblik og en sammenhæng som både vil være til gavn for borgeren og for de forskellige aktører, som er tilknyttet den enkelte borgers samlede støtte- og behandlingsmæssige indsats.

Det er casemanagerens opgave at holde en løbende kontakt med borgeren og at sikre kontakten til de relevante enheder, som borgeren har brug for at komme i kontakt med, fx misbrugsbehandling, psykiatrisk behandling, beskæftigelsesmæssig indsats, afklaring af forsørgelsesgrundlag og social støtte og aktiviteter mv.

I arbejdet med ICM metoden er det afgørende, at casemanageren er vedholdende i sin kontakt til borgeren. I perioder kan det være nødvendigt i forhold til den enkelte borger, at arbejde opbyggende med fokus på at få skabt eller genskabt den nødvendige relation og tillid. Det kan fx være i tilfælde, hvor borgeren efter visitation til ICM indsatsen ikke vil åbne for casemanageren, eller hvis casemanageren i perioder ikke ved, hvor borgeren opholder sig. (Se mere i *Hjemløsestrategien - Afsluttende rapport. Rambøll og SFI 2013*)

ICM indgår i Socialstyrelsen aktuelle indsats omkring udbredelse af hjemløsestrategien i forhold til de 11 kommuner, der har særligt fokus på de unge ramt af hjemløshed. 11 kommuner arbejder med indsatsen fra oktober 2014 til og med november 2017.

2. Mål

Afprøvede støttemetoder skal udbredes til at omfatte alle unge, der har behov.

3. Målgruppe

Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.

4. Aktivitet

- ICM indgår som en del af Socialstyrelsens indsats omkring udbredelse af metoderne i Hjemløsestrategien

<p>5. Aktører ICM indgår som en del af Socialstyrelsens indsats omkring udbredelse af metoderne i Hjemløsestrategien</p>
<p>6. Ungeinddragelse Det vil være interessant at inddrage de unge i evalueringen af ICM støttemetoden.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Det er en særlig udfordring at sikre, at en gennemgående voksen relationsperson følger den unge på tværs af 18-års grænse og bopæl. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på eventuelle barrierer omkring kontinuitet i casemanager under og over den unges 18. år. Der er endvidere peget på, at casemanageren bør sikres supervision og lignende sammen med øvrige casemanagere/andre fagpersoner.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Styrke de unge anbragtes efterværn</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>Efterværn er ydelser til unge, der indtil det 18. år har haft en fast kontaktperson samt unge, der har været anbragt uden for hjemmet med eller uden samtykke umiddelbart inden det fyldte 18. år. Ifølge Servicelovens § 76 om efterværn skal kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den unge er bosat, tilbyde hjælp efter anbringelsen, mens den unge er i alderen fra 18 til 22 år. Efterværn <u>skal</u> tilbydes, hvis det skønnes at være af væsentlig betydning for den unges overgang til voksenlivet, og hvis der er udsigt til en positiv udvikling for den unge. Med positiv udvikling kikkles også tilbage for at se, om den unge har indgået i et positivt samspil om at udvikle kompetencer i forhold til uddannelse, arbejde, økonomistyring osv.</p> <p>Der skal tages fat i temaet om efterværn allerede under anbringelsen, nemlig når den unge fylder 16 år. Det sker dog langt fra altid. Sagsbehandleren skal udarbejde en handleplan for resten af anbringelsen med udgangspunkt i de udækkede behov, som de unge har, og som er blevet afdækket i den børnefaglige undersøgelse. Handleplanen skal også forholde sig til ophøret af anbringelsen samt til den unges behov for efterværn efter anbringelsen. Handleplanen og vurderingen af behovet for efterværn skal ifølge lovgivningen være på plads senest seks måneder, før den unge fylder 18 år. I god tid inden den unge fylder 17½ år, skal der gennemføres samtaler mellem sagsbehandler, anbringelsessted og med den unge, om den unges ønsker for sin fremtid og behovet for støtte i den forbindelse.</p> <p>Ud fra samtalerne foretages en revision af handleplanen, som efter Barnets Reform skal indeholde konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet. På baggrund af den reviderede handleplan træffer den unges opholdskommune sin afgørelse om tildeling af efterværn. (Se mere om efterværn her)</p> <p>Efterværnsbestemmelserne rummer en lang række støttemuligheder (jvf. SEL § 76 stk. 2 og 3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • fortsætte et døgnophold udover det 18. år, • bevilge en kontaktperson i forbindelse med udskrivning fra døgnforanstaltninger, • bevilge en udslningsordning fra det tidligere anbringelsessted (kan bl.a. indeholde botræning og hjælp til at føre husholdning og klare sig i hverdagen, fx ADL - Activities of

<p>Daily Living)</p> <ul style="list-style-type: none"> • bevilge andre former for støtte, der kan bidrage til den unges overgang til voksenlivet (fx psykologbehandling eller betaling af den unges deltagelse i ungefællesskaber) <p>Efterværn er således en meget bred støtteindsats, hvor det lovgivningsmæssigt er muligt målrette sine ydelser, så det nøjagtigt passer til den enkelte unges behov.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Et første mål kunne være, at efterværn blev et retskrav for de unge, der har været anbragt og/eller har haft kontaktperson.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed på grund af overgang fra anbringelse eller midlertidig bopæl uden for hjemmet, fx ophold i ungdomspsykiatrisk afdeling eller fængsel.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inddrage unge i et casestudie omkring erfaringer med efterværn - både de gode erfaringer og udfordringerne • Trække på eksisterende viden for at se på om der er juridiske, organisatoriske, administrative eller kulturelle barrierer, som forhindrer, at alle unge med behov også får mulighed for efterværn, herunder <ul style="list-style-type: none"> ▪ om alle kommuner tilbyder tilstrækkeligt efterværn, ▪ hvordan man får fat i de mest udsatte unge, ▪ om unge på herberger kan sikres en støttet form for udslusning ▪ hvordan der kan sikres bedre samarbejde mellem kommune og institution m.m. omkring overgange fra institution/fængsel til egen bolig ▪ om 23 års grænsen kan opblødes i nogle tilfælde ▪ om kommunernes ansvar over for de enkelte udsatte unge med særlige risikofaktorer kan forlænges til efter det 18. år - også selvom de ikke er berettigede til efterværn efter de nuværende bestemmelser i Serviceloven • Udbrede kendskabet til og få implementeret erfaringer fra 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse' i alle kommuner for at sikre bedre overgange for unge, der skal fra institution/fængsel m.m. til egen bolig ('Vejen til uddannelse og beskæftigelse' er en af de metoder, der indgår i Socialstyrelsens projekt 'Unge og Hjemløse')
<p>5. Aktører</p> <p>Socialstyrelsen, LOS, FADD, KL, Kriminalforsorgen, SPUK, de fire baglande, TABUKA, unge anbragte og tidligere anbragte</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>De unge der er anbragt eller har en kontaktperson, samt tidligere anbragte unge, skal inddrages i dialogen om behovet for nedbrydning af barrierer for efterværn.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p> <p>Der er blevet peget på nogle udfordringer i forhold til efterværn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unge der fylder 18 og føler sig helt 'færdige med systemet', er også ofte de unge, der har størst behov for hjælp. Der kan være en tendens til, at de mest udsatte unge afviser efterværn. (Møhlolt, SFI, 2012) • Nogle unge bliver ikke af kommunerne vurderet at have behov for efterværn, selvom de

faktisk har det.

- Nogle unge er ikke klar til at blive sluppet helt ved det 23. år, men har (som mange andre unge) behov for at have en voksen i ryggen i tilfælde af problemer.
- Der kan være behov for en form for overgangsstøtte for udsatte unge efter det fyldte 18. år – også selvom de ikke har været anbragt eller haft en kontaktperson og dermed ikke opfylder kravet i Servicelovens § 76.
- Der er behov for et tæt samarbejde omkring overgange (fra fx institution, fængsel eller psykiatri til egen bolig) og at få inddraget de rigtige parter i dette samarbejde (fx ved at udbrede kendskabet til samarbejdsmodellen 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse')

Job og uddannelse

Unge i risiko for eller ramt af hjemløshed har ofte behovet for et job som det næstvigtigste basale behov efter behovet for en permanent bolig. Ifølge de unge skal boligen, som base for livet, komme først, for at de unge får energi til at stå op og gå på arbejde.

Gennem en tilknytning til en virksomhed, der stiller overskuelige og realistiske krav til de unge, får de unge et ansvar tilbage, som også kan smitte af på deres evne til i øvrigt at kunne håndtere deres hverdagsliv.

På Heldagsworkshoppen pegede flere på, at det i forhold til gruppen af meget sårbare og udsatte unge er vigtigt at være realistiske: Der er en gruppe unge, som bedst vil få et meningsfuldt liv via at arbejde som ufaglærte uanset det store samfundsmæssige fokus på uddannelse. Målet er i dag, at 95 % af en ungdomsårgang (50 % af de udsatte unge) skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Og selv for de unge, som senere skal videre i uddannelsessystemet, kan det være nødvendigt at styrke deres identitet, modenhed, selvtillid og robusthed gennem først at have et job på en virksomhed, frem for at presse dem gennem et langt, og for de unge, uoverskueligt uddannelsesforløb, som de måske ikke magter, og som vil give dem endnu et nederlag.

Et job danner netværk og kan hjælpe de unge til at blive en del af et større fællesskab.

Det er imidlertid en udfordring at skaffe ufaglærte jobs.

Derfor var der på Heldagsworkshoppen en række forslag til indsatser for at styrke de unges identitet via forskellige former for arbejde. Udover de regulære jobs, som fremkommer gennem et samarbejde med virksomheder, er der behov for at fokusere på andre jobs eller joblignende funktioner, der både kan rumme de unge, og som kan hjælpe dem på vej mod at kunne bestride et almindeligt job.

Fire former har været fremme i vores forundersøgelse:

- Samarbejde med virksomheder om at skaffe ufaglærte jobs til unge udsatte.
- Etablere skæve jobs i samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.
- Etablere partnerskaber mellem virksomheder og produktionskoler.
- Se på regler om frivilligt arbejde og offentlige ydelser.

Indsats:

Finde ufaglærte jobs i samarbejde med virksomheder

1. Baggrund

For at skaffe ufaglærte jobs til de unge i risiko for eller ramt af hjemløshed er det vigtigt at samarbejde mellem det offentlige og de private virksomheder. Det er blevet nævnt, at der er behov for at få mere viden og erfaring i dette samarbejde.

2. Mål

Frembringe ufaglærte jobs i virksomheder, som udsatte unge får mulighed for at bestride.

<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere praktikpladser i virksomhederne, så den unge og virksomheden kan se hinanden an. • Afsøge ufaglærte jobs på markedet, finde mellemstore virksomheder, forpligte dem og få dem til at tage ejerskab til udfordringen at hjælpe udsatte unge og lave aftaler om jobgaranti. • Kortlægge muligheder og barrierer, samt fremgangsmåden til at få flere ufaglærte jobs i samarbejde med Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA), LO og 3F.
<p>5. Aktører Virksomhedsforum for Socialt Ansvar (VFSA), kommunale jobcentre og UU, Beskæftigelsesministeriet, udvalgte 'pionervirksomheder' som Jyske Bank, Schreibers Møbelfabrik, LOGIK & CO og DFDS, Socialministeriet, KL, LO, DA, DI, 3F, fondene</p>
<p>6. Ungeinddragelse Starte netværk af unge i de jobs, som kommer via denne indsats.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Sikre at jobs til de unge lever op til normale løn- og arbejdsforhold.</p>

<p>Indsats:</p> <p>Etablere skæve jobs i samarbejde med eller ved selv at etablere socialøkonomiske virksomheder</p>
<p>1. Baggrund Der er også brug for at etablere såkaldt 'skæve jobs'. Det vil sige jobs, som er tilpasset medarbejdere med særlige behov. En socialøkonomisk virksomhed tjener penge på almindelige markedsvilkår – men bruger overskuddet til at skabe arbejdspladser for udsatte eller finde svar på udfordringer som miljø og sundhed. (Se Socialstyrelsens vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder). Socialøkonomiske virksomheder adskiller sig fra fx frivilligt arbejde ved at sælge produkter og serviceydelser til det offentlige, andre virksomheder eller private forbrugere. Man kan i grove træk tale om 2 typer af socialøkonomiske virksomheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Socialøkonomiske virksomheder, der arbejder <i>med</i> en målgruppe. Her er målet at hjælpe udsatte ind på arbejdsmarkedet gennem helt regulære jobs, hvor fx hjemløse, mennesker med funktionsnedsættelser eller en kriminel fortid finder livsglæde og større selvværd ved at kunne forsørge sig selv. • Socialøkonomiske virksomheder, der arbejder <i>for</i> en målgruppe/sag. Denne type socialøkonomisk virksomhed arbejder for at forbedre forholdene og livskvaliteten for en særlig målgruppe eller en sag, der gavner samfundet. Det kan være gennem virksomhedens aktiviteter, produkter, serviceydelser eller sociale overskudshåndtering. Det kan fx være støtte til stofmisbrugere, utilpassede børn og unge, forebyggelse af kriminalitet og international udvikling, pleje og støtte til grupper med fysiske og psykiske lidelser, patientorganisationer og almen oplysning til offentligheden, oplysning om økologi, klima og

<p>genbrug eller fremme af kunst og kultur.</p> <p>Grænsen mellem de to socialøkonomiske virksomhedstyper er dog flydende. I forbindelse med unge i risiko for eller ramt af hjemløshed vil der kunne blive tale om virksomheder, der på samme tid arbejder <i>med</i> en målgruppe, der kræver særlige hensyn og <i>for</i> en målgruppe eller sag. Netop arbejde, der gavner andre eller 'en god sag' giver ofte meget mening for unge, der i en udsat position har haft svært ved overhovedet at finde en mening med livet.</p>
<p>2. Mål Etablere skæve jobs i socialøkonomiske virksomheder.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere og/eller støtte socialøkonomiske virksomheder, der kan rumme udsatte unge og som arbejder med salg og service, produktion, sociale aktiviteter, miljø og/eller kunst og kultur. • Etablere nyttejobs i meningsfulde sammenhænge, fx hos Ungdommens Røde Kors. • Kortlægge de hidtidige erfaringer i samarbejde med Socialstyrelsens Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder.
<p>5. Aktører Socialstyrelsens Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder, sociale indsatser for udsatte unge, LO, 3F, DA, DI, fondene.</p>
<p>6. Ungeinddragelse De unge fra udvalgte indsatser for udsatte unge skal involveres tidligt i såvel idéudvikling, planlægning, organisering og udførelse af nye socialøkonomiske tiltag.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Etablere partnerskaber mellem virksomheder og produktionsskoler og andre indsatser for udsatte unge</p>
<p>1. Baggrund Mange af de unge, der ikke er klar til at gennemføre en krævende ungdomsuddannelse, har brug for at blive modnet og få erfaringer med at arbejde. Hvis de skal tro på, at de kan klare en uddannelse, skal de opleve respekt fra det omgivende samfund og mærke, at deres indsats gør en forskel for andre.</p> <p>Til forskel fra praktik og regulære jobs i virksomheder og arbejde i socialøkonomiske virksomheder er tanken bag partnerskaber, at en hel gruppe unge fra fx en produktionsskole, sammen går ud og arbejder med et sjak eller medarbejdere på almindelige arbejdspladser. I modsætning til individuelle jobs på arbejdspladser eller i socialøkonomiske virksomheder,</p>

<p>betyder skolens involvering, at den unge får en langt tættere støtte. Partnerskabet bliver en slags 'trædesten' mellem de mere isolerede sociale indsatser og produktionsskoleværksteder og de regulære arbejdspladser. På den måde bliver afstanden mindre, når den unge er klar til selv at tage det sidste skridt ud på arbejdsmarkedet. (Se Lokalt partnerskab - Produktionsskoler, Virksomheder og Civilsamfund, støttet af Veluxfonden)</p> <p>Eksempler på partnerskaber:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et produktionsskoleteam med 10 elever og en lærer får deres eget sjak og skurvogn på en byggeplads (Se NCC og Virksomhedsskolen i Aarhus), • Et køkkenteam i en større kantine, hvor eleverne i samarbejde med uddannede kokke, ernæringsassistenter og lærlinge får afprøvet kompetencer og drømme indenfor faget, • Partnerskab med en boligforening, helhedsplan eller områdeløft, hvor produktionsskolen står for ekstraordinære anlægsopgaver, f.eks. en legeplads eller en skateboardbane, • Boligsocial cafedrift og servicering af beboere, • Partnerskaber inden for daginstitution, skole – eller ældreomsorgsområde.
<p>2. Mål Etablere partnerskaber mellem virksomheder, institutioner, civilsamfund og produktionsskoler og andre sociale indsatser for udsatte unge.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et metodeudviklingsprojekt er i gang med SPUK, fire produktionsskoler, en række lokale partnere og Veluxfonden, • Projektet slutter ved udgangen af 2016, erfaringerne samles i en evaluering og formidles med henblik på at blive bredt ud til hele produktionsskoleområdet, • I midten af 2016 overveje hvordan en udbredelse af projektets metoder kan ske til langt flere unge og skoler.
<p>5. Aktører Virksomheder, institutioner, civilsamfund og produktionsskoler og andre indsatser for udsatte unge.</p>
<p>6. Ungeinddragelse De unge, der deltager, er undervejs involveret i formidling af projektets erfaringer.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Se på regler om frivilligt arbejde og offentlige ydelser</p>
<p>1. Baggrund Et aktivt liv er vigtigt for at sikre at udsatte unge får lyst og kraft til at overvinde de store udfordringer, som også kan være på spil. I den forbindelse kan frivilligt arbejde være et første trin på en stige frem mod at kunne bestride</p>

<p>et ordinært job. Det er af de unge og fagpersoner på Heldagsworkshoppen blevet påpeget, at muligheden for at modtage mindre ydelser i form af en dusør, lommepege eller egentlig løn for at udføre opgaver i forbindelse med frivilligt arbejde, kan komme i modsætning til reglerne for at modtage kontanthjælp.</p>
<p>2. Mål Få sikret at de økonomiske incitament er i samspil med ønsket om at få udsatte unge til at tage aktiv del i frivilligt arbejde.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iværksætte analyse af problemstillinger omkring kontanthjælp og andre offentlige ydelser og mulighed for at være engageret i frivilligt arbejde og modtage mindre honorarer i den forbindelse
<p>5. Aktører Socialstyrelsen, Socialministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Professionshøjskolen Metropol</p>
<p>6. Ungeinddragelse Eventuelt lave case study i forhold til unge, der har været i klemme i forhold til problemstillingen.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

Hjælp til økonomi

De unges økonomiske situation er på Heldagsworkshoppen blevet fremhævet som en væsentlig faktor, når udsatte unge ikke kan bo i de lejligheder, der er til rådighed eller undlader at betale husleje.

Unge, der kommer fra fattige familier, er mere udsatte, bl.a. fordi de ikke kan få økonomisk støtte eller lån hjemmefra, når de er trængte.

Der er mange tal og bestemmelser, men deltagere på Heldagsworkshoppen peger på, at det vigtige er at se på den enkeltes betalingsevne og rådighedsbeløb.

Der er i løbet af forundersøgelsen peget på tre områder, som bør vies opmærksomhed:

- Størrelsen af kontanthjælpen til unge under 25 år og mulighederne for at opnå støtte efter Boligstøttelovens § 81 B,
- Strukturelle forhold omkring Lov om aktiv beskæftigelse og Serviceloven,
- De unges evne til at forstå – og færdigheder til at kunne håndtere – deres personlige økonomi.

<p>Indsats:</p> <p>Se på størrelsen af ydelser og støtte</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>På Heldagsworkshoppen er der peget på, at det i forbindelse med en styrkelse af de unges betalingsevne og rådighedsbeløb er vigtigt at se nærmere på både låneformer og de unges mulighed for gældssanering. En stor gæld kan for den unge være helt blokerende i forhold til at tro på fremtiden og have overskud til at lære at kontrollere sin økonomi.</p> <p>Det er vigtigt at undersøge hvilke subsidier, der kan gives til unge under 25 år, der ellers er ude af stand til at betale for de fleste relevante boliger på grund af huslejens størrelse.</p> <p>Det er også blevet foreslået at se på § 81 B i Boligstøtteloven, der handler om unges mulighed for at modtage hjælp til betaling af husleje.</p>
<p>2. Mål</p> <p>Undersøge mulighederne for at styrke unge under 25 års betalingsevne og rådighedsbeløb, så det matcher mulighederne for at kunne bo i en tilgængelige og passende boliger.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <p>Foretage analyse af mulighederne for at styrke betalingsevne og rådighedsbeløb hos unge under 25 år, så det matcher mulighederne for at kunne bo i en tilgængelig og passende bolig. Herunder se på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulige alternative låneformer • Muligheder for gældssanering • Muligheder for subsidier til unge under 25 år til at kunne betale huslejen • § 81 b i boligstøtteloven

<p>5. Aktører SAND, Boligministeriet, Socialministeriet, indsatser for udsatte unge, KL, unge, Københavns Kommune, Professionshøjskolen Metropol eller andre med særlig viden om dette område</p>
<p>6. Ungeinddragelse De unge skal høres og udvalgte cases tages med i overvejelserne.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Både i Ekspertpanel og på Heldagsworkshoppen blev der peget på en række paradokser. Bl.a. er det rådighedsbeløb, der er sikret den enkelte unge på herberger i Københavns Kommune, så højt, at det aldrig vil kunne blive tilsvarende, når den unge bor i egen lejlighed. De unge er derfor ikke særligt motiverede for at flytte for sig selv, når de bor på et herberg. Spørgsmålet er om det også gælder i andre kommuner?</p>

<p>Indsats:</p> <p>Undersøge strukturelle forhold</p>
<p>1. Baggrund Der er på Heldagsworkshoppen blevet peget på forskellige strukturelle forhold som bør undersøges og overvejes nærmere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En lejlighed skal altid kunne beholdes, uanset sanktioner, • Der bør være færre sanktioner, • Se på tidsfrist og beløbsgrænser ved manglende betaling af husleje, • Bedre samspil mellem Lov om Aktiv Beskæftigelse og Serviceloven.
<p>2. Mål Undersøge om strukturelle forhold i form af juridiske bestemmelser eller administrativ praksis står i vejen for en indsats i forhold til at ruste de unge økonomisk til at bo i egen bolig.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foretage analyse af om strukturelle forhold i form af juridiske bestemmelser eller administrativ praksis står i vejen for en indsats i forhold til at ruste de unge økonomisk til at bo i egen bolig.
<p>5. Aktører SAND, Boligministeriet, Socialministeriet, indsatser for udsatte unge, KL, unge, Professionshøjskolen Metropol eller andre med særlig viden om området</p>
<p>6. Ungeinddragelse De unge skal høres og udvalgte cases tages med i overvejelserne.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

<p>Indsats:</p> <p>Styrke den unges evne til at kunne håndtere egen økonomi</p>
<p>1. Baggrund Både unge og fagpersoner peger på, at mange unge har brug for hjælp til økonomistyring og 'få orden i kaos'. Det ligger i forlængelse af de indsatser, der er beskrevet under pejlemærket: <i>Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte</i>.</p>
<p>2. Mål Støtte unge med behov for det i at kunne håndtere deres økonomi.</p>
<p>3. Målgruppe Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet Ideer til indsatser (nævnt andre steder under <i>Unge skal høres</i> og <i>Fleksibel og tilstrækkelig personlig støtte</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sociale viceværter • Casemanager/kontaktperson • CTI (tidsbegrænset intensiv støtte) • Frivillig mentor • Ungementor • Ungehuse
<p>5. Aktører Kommuner, KL, Socialstyrelsen, indsatser for udsatte unge, anbringelsessteder, kriminalforsorgen</p>
<p>6. Ungeinddragelse Idéen kommer bl.a. fra de unge på Heldagsworkshoppen.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p>

Ungefællesskaber, venskaber og netværk

Både de unge selv, fagpersoner og forskere understreger, at hjemløshed har store omkostninger og meget hurtigt kan betyde en yderligere deroute for den enkelte, fx i form af et større misbrug, semiprostitution/prostitution, kriminalitet m.m. Dels fordi det i sig selv er fysisk og psykisk belastende ikke at vide, hvor og hvornår der er mulighed for at få en seng at sove i eller mad at spise. Og dels fordi hjemløshed også ofte er forbundet med skam og tabu.

De fleste af de unge, der har bidraget til denne foranalyse fortæller således, at der gik et godt stykke tid, før de brugte ordet "hjemløs" om sig selv, fordi en hjemløs for dem var en ældre, alkoholiseret mand med hund og snot ud af næsen. Og sådan så de bestemt ikke sig selv. Unge, ramt af hjemløshed, adskiller sig således fra ældre hjemløse ved først og fremmest at være unge. Ungdommen er i forvejen kendetegnet ved at man er på vej, fx fra sit barndomshjem til sit eget hjem, fra skole til (ungdoms)uddannelse, job og selvforsørgelse, og fra en identitet som barn til en identitet som selvstændig voksen. En af forskerne, hvis arbejde blev gennemgået i Reviewet, Phil Robinson, beskriver unge, ramt af hjemløshed, således: "*Young homeless people are ordinary young people trapped in an extraordinary situation.*" (Phil Robinson, 2008)

Der er enighed om, at hjemløshed indebærer et tab af selvværd, identitet og netværk. Der er brug for, at de unge, både mens de er ramt af hjemløshed og efterfølgende, støttes i få (gen)etableret netværk og venskaber, sådan at de unge ikke efterlades alene i ensomhed og stigmatisering.

Mens de unge er ramt af hjemløshed, er det vigtigt:

- at støtte de unge i at bevare eller genetablere kontakt med deres oprindelige netværk, herunder naturligvis først og fremmest familien, men også venner og bekendte fra tiden før, den unge blev ramt af hjemløshed. Det kan fx ske ved at den unges hjælpes med aktiv konfliktmægling ift. familien (mediation), og/eller ved at understøtte den unges kontakt med familie og venner gennem (økonomisk) bistand til transport, hvis de bor længere væk end et budget som hjemløs kan rumme. (Phil Robinson, 2008).
- at hjælpe de unge til at få diskuteret deres situation med andre unge, der er ramt af hjemløshed, sådan at de kan blive opmærksomme på, at hjemløshed skyldes fælles vilkår, som ikke har så meget med den enkelte at gøre. Derved kan stigmatiseringen "jeg er hjemløs, fordi der er noget galt med mig, fx fordi jeg tidligere var anbragt" imødegås. Der findes allerede flere ungefællesskaber, der netop arbejder med denne del, fx SAND's UngeCrew og netværker for tidligere anbragte, som fx Baglandet og De 4 Årstider.
- at samle unge om fælles aktiviteter og interesser (fælles tredje) fremfor kun omkring den fælles hjemløshed. Her pegede ungegruppen på Heldagsworkshopen på, at et Kommunalt Ungehus for alle unge, netop kunne være et sted, hvor det var muligt at møde andre unge og indgå i nye fællesskaber, fx en fælles interesse for musik, som ikke nødvendigvis havde noget med hjemløshed at gøre.
- At inddrage/fremme samarbejdet med traditionelle frivillige foreninger, som møder de unge i øjenhøjde, fx spejdere, idrætsforeninger.
- At bruge fx frivillige foreninger som Ungdommens Røde Kors, fx til at understøtte normalfællesskaber. Frivillige unge kan på den måde bidrage til fx at hjælpe unge, ramt af hjemløshed med at lave mad på det midlertidige botilbud eller til at arrangere filmaftener m.m. Det sker allerede hos fx RG60.

Når den unge er kommet ud af hjemløshed og har fået et sted at bo, er det vigtigt:

- At arbejde med den unges selvopfattelse og identitetsskifte i den psykosociale støtte. Jo længere tid den unge har været ramt af hjemløshed, jo længere tid tager det at opnå en følelse af at høre til i fællesskaber udenfor hjemløsefællesskaberne. (Kidd et al, 2013)
- At støtte den unge i at lære lokalområdet at kende og få nye sociale kontakter – og opfordre civilsamfundet/lokal miljøet i at inddrage de unge, så de ikke bliver ladet alene og ensom tilbage i den nye lejlighed.

Indsats:	
Opbygning af alternative fællesskaber	
1. Baggrund	<p>Der findes allerede en række indsatser, som lægger vægt på at opbygge stærke fællesskaber på tværs mellem mennesker, der er eller har været i en udsat position. Eksempler er de tre Baglande for nuværende og tidligere anbragte i Aalborg, Aarhus og København (Baglandet i Vejle er netop blevet nedlagt), De 4 Årstider i Københavns Kommune for børn og voksne der er eller har været i plejefamilie, Pigegruppen i Københavns Kommune, Netværk der virker i Århus Kommune, SAND's UngeCrew med flere.</p> <p>Disse indsatser er kendetegnet ved både at kunne støtte de enkelte brugere gennem rådgivning, socialt gruppearbejde, 'Fælles tredje' aktiviteter osv. - og samtidig være en vigtig platform for at de unge kommer til orde omkring deres egen situation. Fx er de unge, der har medvirket i denne forundersøgelse, fundet via et netværk af disse indsatser.</p> <p>Mange af disse initiativer er NGO'ere, der i høj grad er bruger-drevne. En stor udfordring har været at sikre et stabilt økonomisk grundlag for arbejdet.</p>
2. Mål	<p>Danne nye fællesskaber af unge i udsatte positioner ud over Danmark</p> <p>Konsolidere de bruger-drevne fællesskaber, der allerede findes for f.eks. nuværende og tidligere anbragte, unge ramt af hjemløshed m.m.</p>
3. Målgruppe	<p>Unge ramt af hjemløshed eller i umiddelbar risiko for at blive ramt af hjemløshed.</p>
4. Aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> • Opbygge et netværk af indsatser, der satser på at opbygge stærke unge fællesskaber, som kan sikre at de udgør en stemme i den offentlige debat, overfor beslutningstagere og myndigheder og kan udveksle erfaringer på tværs. • Give den fornødne støtte til at nuværende og kommende indsatser, der bygger på at danne stærke unge fællesskaber, kan eksistere
5. Aktører	<p>Fonde, kommunale beslutningstagere, Socialministeriet, frivillige NGO'ere, de unge</p>
6. Ungeinddragelse	<p>Indsatsen handler om at støtte rammer for at opbygge ungefællesskaber.</p>

7. Særlige opmærksomhedspunkter

- Tankegangen om 'grænsefællesskaber' kunne give god mening at inddrage i arbejdet med unge, der er i risiko for eller er ramt af hjemløshed. Den giver bud på, hvordan unge i eget tempo kan trænes til at gå fra de marginaliserede fællesskaber (som de ofte er en del af) til integrerede fællesskaber eller i hvert fald i fællesskaber med positive professionelt meddefinerede normer. *(Line Lærche Mørch, 2006)*

Den brede forebyggelse

Der er et stort behov for at sætte tidligt ind, sådan at hjemløshed blandt unge helt undgås eller gøres så kortvarig som mulig. Fagpersoner på Heldagsworkshop og i Forsker- og Ekspertpanelerne kom med mange og forskelligartede forslag til, hvordan den brede forebyggelse kunne gribes an. For at kunne imødegå eventuel hjemløshed blandt de unge, blev der bl.a. peget på, at der er behov for:

- Yderligere kortlægning af hvem de unge er, og hvad deres behov er, fx belyst gennem yderligere praksisorienteret og kvalitativ forskning, sådan at denne viden kan bruges direkte i indsatserne over for de unge,
- Yderligere kortlægning/undersøgelser af, hvad der egentlig gjorde, at de unge blev ramt af hjemløshed, herunder hvad kom før hjemløshed?
- Særlig opmærksomhed på de unge i hjemløsekortlægningen, der ikke umiddelbart kommer fra belastede familier/belastende forhold – hvordan havnede de i hjemløshed?
- Særlig opmærksomhed på hvad det gør ved belastede unge, at de er blevet pakket ind i hjælpetilbud fra en tidlig alder (institutionaliseret barndom/'kommunebarn'),
- Særlig opmærksomhed på ludomani blandt de unge, da det opleves som et stort (stigende?) problem blandt en del af de unge, der er ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed,
- Yderligere viden om særligt udsatte familier, herunder familier, der er i fare for at blive smidt ud af bolig,
- Større opmærksomhed på unge med anden etnisk baggrund, bl.a. på hvad der er årsagen til at disse unge er ramt af eller i fare for at blive ramt af hjemløshed: Er de unge særligt udsatte pga. familiens i forvejen særligt sårbare sociale/økonomiske situation? Er de unge særligt udsatte, fordi de også er marginaliseret ift. familien og/eller ift. særlige kulturelle og/eller religiøse forståelser, fx grundet deres seksuelle observans (LGBT-unge)?
- Særlig opmærksomhed på anbragte unge, fx allerede fra de unge fylder 16 år, fordi man ved fra forskning, at en stor del af de unge, der bliver ramt af hjemløshed, tidligere har været anbragt,
- Særlig opmærksomhed på unge, der gennem det meste af deres liv har været vant til ustabilitet (fx grundet ustabile hjemlige forhold og flere anbringelser), og som derfor måske føler sig mere tryk ved ustabilitet i en eller anden form,
- Særlig fokus på tidlige opdelinger, skel, manglende sammenhængskraft og medfølgende stigmatisering samt stigende ulighed i samfundet, bl.a. på beskæftigelsesområdet,
- Øget fokus på hele familien, gerne meget tidligere end det sker i dag, fx ved at møde familien på hjemmebane i stedet for kun til møder i forvaltningen, og ved at samme sagsbehandlere følger familien over tid og på tværs af forskellige problemstillinger (og forvaltninger).

Sidst, men ikke mindst, pegede de unge fra ungepanelet og ungegruppen på Heldagsworkshoppen samt flere fagpersoner på, at der er behov for et nyt blik og/eller en større bevidsthed om det sprog, man bruger fx i mødet med de unge. Mange unge føler sig misforstået eller puttet i bås, når de møder de systemer, der skal hjælpe dem, og det er med til en yderligere stigmatisering/fastholdelse i en belastende situation som unge, der ikke kan selv. Der er brug for et nyt blik og en anden forståelse af sprogbrug i mødet med de unge.

Der er således mange bud på, hvor der kan sættes ind ift. den brede forebyggelse – og også rigtig mange bud på, hvad der er brug for mere viden om. Og det er jo netop dét, den brede forebyggelse handler om: Løbende at indsamle viden om både målgruppen, mulige årsager samt erfaringer fra og effekt af indsatser – og ikke mindst: Løbende at formidle denne viden og konkrete redskaber videre til dem, der arbejder som frontpersonale ift. de unge, sådan at frontpersonalet er klædt på til at håndtere begyndende problemer, inden de bliver alvorlige hjemløshedsproblematikker.

For at sikre den brede forebyggelse foreslås det derfor, at der, som et led i samorganiseringen af indsatserne ift. hjemløshed blandt unge, på tværs af offentlig, privat og civilsamfund, lægges en overordnet kommunikationsplan. Planen skal sikre formidling af relevant viden og erfaringer samt mulighed for dialog på tværs af indsatser og områder.

Socialstyrelsen har allerede en vigtig formidlingsfunktion på det sociale område, og vil formentlig løbende sikre, at både erfaringerne fra "Unge" hjemløse-projektet og øvrige erfaringer fra området bliver gjort tilgængelige på Socialstyrelsens hjemmeside.

Desuden har unge i og udenfor ungeorganiseringer som fx SANDs UngeCrew, Baglandet m.fl. også allerede mange erfaringer, som det er vigtigt at formidle videre.

På baggrund af den store interesse for at deltage i Heldagsworkshoppen og på baggrund af tilbagemeldingerne fra deltagerne, anbefales det, at der som led i denne formidling på tværs af indsatser, fagpersoner, sektorer løbende afholdes lærende konferencer/arbejdsseminarer/temadage med fokus på dialog og erfaringsudveksling, fx i lighed med de årlige konferencer/temadage m.m., som Unges Misbrug under Socialstyrelsen har stået for i perioden 2009-2013 for at sætte fokus på og skabe bred dialog om unges brug af rusmidler.

For at fremme dialogen på tværs – og for at sikre at de unge er en ligeværdig del af konferencen – kunne den første konference/temadag arrangeres i tæt samarbejde med de unge.

Indsats:

Lærende konference om unge og hjemløshed, arrangeret i tæt samarbejde med unge, der har erfaringer med hjemløshed

1. Baggrund

Der er bred enighed om, at hjemløshed blandt unge så vidt muligt helt skal undgås eller begrænses gennem en tidlig og bred forebyggende indsats. Det kræver, at den viden og de erfaringer, der løbende bliver indsamlet om målgruppen, årsager og indsatser, bliver spredt og implementeret i den daglige praksis og i den politiske bevidsthed.

<p>2. Mål</p> <p>Afholde en bred konference med fokus på formidling, dialog og læring på tværs af unge, faggrupper, politikere og beslutningstagere, og på tværs offentlige, private og frivillige indsatser. Skabe opmærksomhed, formidle og dele viden om unge og hjemløshed, herunder i særlig grad sætte fokus på, hvad der skal til for at forebygge/begrænse hjemløshed blandt unge. Inddrage de unge, der hele handler om, som en aktiv medspiller gennem hele forløbet.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Deltagerne på konferencerne vil være fagpersoner, politikere og beslutningstagere fra de offentlige, private og frivillige områder. Alle tre hovedgrupper af unge i målgruppen vil være en aktiv part i planlægningen og gennemførelsen af konferencerne.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af unge, relevante fagpersoner og forskere, der i tæt samarbejde skal planlægge konferencens indhold, • Der afholdes en lærende konference, med fokus på unge og hjemløshed, og med unge ramt af hjemløshed som en central medspiller i hele forløbet.
<p>5. Aktører</p> <p>Unge, fagpersoner, politikere og beslutningstagere, på tværs af det offentlige, private og frivillige område.</p>
<p>6. Ungeinddragelse</p> <p>De unge vil være med i hele forløbet, både planlægning, gennemførelse og opsamling.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter</p> <p>Erfaringer fra andre konferencer og temadage, hvor unge har været en aktiv part i planlægning og/eller gennemførelse bør naturligvis inddrages.</p>

Unge under radaren

Ikke alle unge ramt af hjemløshed er synlige for offentligheden. Både *Review vedr. Indsatser ift. unge med hjemløseproblematikker* og flere fagpersoner fra Ekspertpanel og på Heldagsworkshop peger på, at nogle (grupper af) unge muligvis befinder sig under radaren ift. de landsdækkende hjemløsetællinger eller andre kvalitative undersøgelser:

- *Unge med en vis grad af illegalitet*, fx uledsagede flygtningebørn og -unge, der måske ikke får opholdstilladelse og/eller bliver utålmodige. På Heldagsworkshoppen blev særligt nævnt uledsagede afrikanske unge med gadeorienteret adfærd, der bliver samlet i Røde Kors' afdeling i Gribskov, når de kommer til Danmark. Disse unge er vant til gaden – mange af dem har overlevet mange år som gadebørn i det nordlige Afrika og/eller i sydeuropæiske lande. Hvis de ikke opnår asyl, eller hvis deres asylsag trækker for lang tid ud, eller når de bliver 18 år, kan de blive tvunget til/tiltrukket af gaden, primært i København. Disse unge kan i kortere eller længere tid være hjemløse, eller bo sporadisk sammen i grupper i midlertidige lejligheder, og vil typisk ernære sig ved forskellige former for kriminalitet eller fx flaskesamling og andre midlertidige jobs/tjenester.
- *Unge med etnisk minoritetsbaggrund* er allerede overrepræsenterede i hjemløsetællingerne i København, på Frederiksberg og i Aarhus, men fagpersoner på Heldagsworkshoppen gjorde opmærksom på, at nogle unge med etnisk minoritetsbaggrund måske slet ikke er registreret i hjemløsetællingerne? Det handler om unge, der formelt bor hjemme hos forældrene, ofte helt til de bliver 30 (eller til de bliver gift), men uden at der reelt er plads til et ungdomsliv i lejligheden. I praksis sover disse unge derfor hos hinanden (sofasurfer) eller i kældre. Disse unge er ikke nødvendigvis registreret i det sociale system, og bliver derfor heller ikke nødvendigvis opfanget af hjemløsetællingerne blandt sagsbehandlere og sociale tilbud.
- En svensk undersøgelse gør opmærksom på *børn og unge (11-18 år gamle), der lever som hjemløse, men skjult for de svenske myndigheder*. Børnene og de unge har i reglen stadig adresse hos forældrene, men er enten stukket af eller smidt ud hjemmefra, pga. massive konflikter og problemer i hjemmet. Forældrene har ikke informeret myndighederne, og børnene/de unge henvender sig ikke selv til myndighederne, enten for at beskytte forældrene eller af angst for af blive sendt hjem igen. Iflg. de private hjælpeorganisationer, der har kontakt med disse børn og unge, bliver deres situation hurtigt mere belastet af rusmidler, prostitution og semi-prostitution. (*Nieminen et.al 2006*) Den danske nationale kortlægning af *Hjemløshed i Danmark, 2013*, angiver, at 3 % (svarende til 144) af de hjemløse borgere er børn og unge under 18 år. Hvad – og især hvem – der gemmer sig bag dette tal, og om der i Danmark findes en problemstilling svarende til den svenske i ovennævnte undersøgelse, vil en nærmere analyse formentlig give et mere uddybende svar på. (*Benjaminsen et.al, SFI, 2013*)

Flere forskere peger, iflg. *Review vedr. Indsatser ift. unge med hjemløseproblematikker*, på behov for yderligere forskning i hjemløshed blandt minoritetsgrupper og disses særlige behov for indsatser. En undersøgelse fra Storbritannien peger således på en vis overrepræsentation af LGBT-unge (lesbiske, homo- og biseksuelle samt transkønnede) (*Hodgson, 2014*), men tallene er usikre. Der er ikke foretaget lignende tællinger i Danmark. Der er heller ikke fundet undersøgelser, der ser på eventuelle sammenhænge på tværs af minoritetsgrupper, fx om der blandt de unge med anden etnisk baggrund, der er ramt af hjemløshed, er en overrepræsentation af LGBT-unge. For at styrke det forebyggende arbejde kunne der derfor evt. være behov for yderligere forskning til belysning af sammenhæng mellem hjemløshed og minoritetsbaggrund.

<p>Indsats:</p> <p>Undersøgelser af hjemløshed blandt unge under radaren</p>
<p>1. Baggrund</p> <p>De nationale kortlægninger af antallet af hjemløse, som SFI siden 2007 har foretaget hvert andet år, giver et overblik over, hvordan antallet af hjemløse unge har udviklet sig over tid. Kortlægningen er meget omfattende, og det må formodes, at langt de fleste unge, der er ramt af hjemløshed og samtidig har kontakt med de sociale myndigheder og/eller de hjemløseinstitutioner og andre hjælpsteder, der bidrager til kortlægningen, er registreret.</p> <p>Imidlertid bliver der fra flere fagpersoners side peget på (grupper af) unge, der befinder sig under radaren, bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uledsagede flygtningeunge, der i kortere eller længere tid opholder sig på gaden/i midlertidige boformer i de større byer, uden kontakt med myndigheder eller hjælpsteder • Unge med anden etnisk baggrund end dansk, der formelt bor hjemme, men reelt bor rundt omkring, uden nødvendigvis at være i kontakt med sociale myndigheder • Evt. børn og unge, der i lighed med i Sverige, reelt bor rundt omkring, fordi de er smidt ud/gået hjemmefra pga. alvorlige problemer og konflikter i hjemmet, men uden at de sociale myndigheder er vidende om det, fordi hverken børnene/de unge eller forældrene henvender sig. <p>Der er derfor behov for at undersøge om og i givet fald i hvilket omfang disse (grupper af) unge er en del af hjemløseproblematikken i Danmark og/eller om der er særlige behov for forebyggelse overfor disse unge.</p> <p>Desuden peges der, iflg. Reviewet, på, at der er behov for yderligere forskning i hjemløshed blandt minoritetsgrupper, fx LGBT-unge, herunder disse unges eventuelt særlige behov for indsatser.</p> <p>Netop fordi ovenstående grupper af unge beskrives som unge, der befinder sig under radaren, undersøgelsesmetoder, der baserer sig på aktionsforskning, evt. benyttes. Det er vigtigt, at de unges eget perspektiv inddrages og bliver belyst – og at undersøgelserne rent faktisk formår at indfange disse unge, der bevæger sig under radaren.</p>
<p>2. Mål</p> <p>At få mere viden om særlige grupper af unge, der er ramt af eller er i fare for at blive ramt af hjemløshed mhp. at forebygge hjemløshed og afhjælpe problemer, affødt af hjemløshed.</p>
<p>3. Målgruppe</p> <p>Unge der er ramt af eller er i fare for at blive ramt af hjemløshed, men med særlig fokus på de (grupper af) unge, der ikke er registreret i den nationale hjemløsekortlægning, samt unge, der befinder sig i udsatte positioner ift. hjemløshed.</p>
<p>4. Aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdække behov for hvor og ift. hvilke ungegrupper, der særligt er behov for nærmere undersøgelser – det kan fx ske i en særlig følgegruppe med repræsentanter fra sociale myndigheder, relevante forskningsinstitutioner, fonde, Socialministeriet/Socialstyrelsen samt KL. Desuden bør relevante ungeinstitutioner og/eller ungeorganiseringer med kendskab til ungegrupperne inddrages. fx

<ul style="list-style-type: none">• Igangsætte en eller flere undersøgelser (aktionsforskning) af særlige grupper af unge, der er ramt af eller er i fare for at blive ramt af hjemløshed, jf. ovenstående
<p>5. Aktører Forskere, Socialstyrelsen, Socialministeriet, KL, fonde, udvalgte fagpersoner med kendskab til de respektive grupper af unge, unge fra diverse ungeorganiseringer/-fællesskaber.</p>
<p>6. Ungeinddragelse Aktionsforskning indebærer at dem, det hele handler om, de berørte ungegrupper, inddrages i hele arbejdet.</p>
<p>7. Særlige opmærksomhedspunkter Resultater fra øvrig forskning på udsatte unge-området bør inddrages som en del af grundlaget for disse undersøgelser, bl.a. CEFU's <i>Unge på Kanten</i>, der skulle blive offentliggjort primo/medio 2015.</p>

Bilag 1: Overblik over Unge-, Forsker- og Ekspertpanel samt Heldagsworkshop

Følgende grupper af unge, fagpersoner og steder har været repræsenteret på møder i Unge-, Forsker- og Ekspertpanel, afholdt i november 2014, samt på Heldagsworkshop, afholdt d. 20. januar 2015.

Unge fra hele Danmark	SAND's UngeCrew, RG60, Pigegruppen/Vilde Liv, Fabrikken – produktionsskolen i Tårnby, De 4 Årstider, U-turn, Saxenhøj
Ministerier, styrelser	Socialstyrelsen, Socialministeriet, Ministeriet for By-, Bolig og Landdistrikter og Direktoratet for Kriminalforsorgen
Forskning	Det Nationale Forskningscenter for velfærd SFI, Center for Ungdomsforskning – CEFU, Statens Byggeforskningsinstitut – SBI, Aalborg Universitet, Rambøll
Boligselskaber	By- og Boligudviklingssekretariatet i KAB og Boligforeningen 3B
Udvalgte kommuner engageret i indsats overfor unge hjemløse	Aalborg, Herning, Guldborgsund, Frederiksberg og Københavns kommuner
UU og jobcenter	UU Øresund og BIF Jobcenter København Skelbækgade
Projekter og indsatser unge hjemløse	RG60, Projekt Udenfor ungeprojekt, SAND, Kofoeds Skole, Kirkens Korshærs Herberg, Center Lindevangen, Mændenes Hjem
Projekter og indsatser udsatte unge	Pigegruppen og Vilde Liv Christiania, TUBA, TABUKA, Hybelinstitutionen Københavns Kommune, Jyderup Statsfængsel, Plebiz+ Ungdommens Røde Kors, Baglandet Aalborg, Center Gribskov – Røde Kors, Fabrikken – produktionsskolen i Tårnby og Den Økologiske Produktionsskole København, Askovfonden, U-turn
Virksomheder og repræsentanter for Virksomhedsforum for Socialt Ansvar	Logik og Co., Schreibers Møbelfabrik, Jyske Bank
Styregruppen for Foranalysen	Sine Egede og Susanne Dahl, Bikubenfonden Anne Slot Einarsson, Helsefonden Gustav Z. Brade og Per Schultze, Realdania Thomas Land Christiansen og Gitte Bylov Larsen, MR Voksen Københavns Kommune
Fonde i Følgegruppen	A.P. Møllerfonden, Den Obelske Familiefond, OAK Foundation Lauritzen Fonden, Veluxfonden